

Gezond Leven in tijden van schaarste

Gemeentelijke ondersteuningsmogelijkheden
Met betrekking tot gezonde voeding en bewegen

Colofon

Titel **Gezond Leven in tijden van schaarste**

**Gemeentelijke ondersteuningsmogelijkheden
met betrekking tot gezonde voeding en bewegen**

Samenstelling en redactie:

Maarten Stiggelbout, NIGZ, Ineke Kalkman, NISB

Financiering:

NASB / VWS

Publicatie:

gezondheidsinstituut NIGZ NISB

2^e editie, november 2011

Met dank aan:

Centrum Gezond Leven, ZonMw, Ministerie van VWS
Voedingscentrum, Convenant Gezond Gewicht / JOGG,
GGD Nederland, NOC*NSF, MBO Raad, KVLO, Kracht12

Veel teksten uit deze publicatie zijn ontleend aan de betreffende websites behorende bij de impuls, regeling en/of campagne. Er is van alle betrokkenen toestemming voor gebruik. We danken al deze organisaties hiervoor.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Overheidsbeleid op terrein van gezonde en vitale burgers in Nederland	6
3. Overzicht initiatieven, impulsen en campagnes in verschillende sectoren	11
3.1 Sport, bewegen en recreatie	13
3.2 Gezondheid, welzijn en zorg	23
3.3 Onderwijs	31
3.4 Ruimtelijke ordening	41
3.5 Bedrijfsleven	51
4. De samenhang van de impulsen, verbinding tussen sectoren, ondersteunende initiatieven en interventies	59
4.1 Samenhang van de impulsen, verbinding tussen sectoren	61
4.2 Ondersteunende initiatieven	68
4.3 Masterplan Effectief Actief	76

1. Inleiding

Op het gebied van leefstijlstimulering zijn in Nederland vele initiatieven, impulsen, en campagnes e.d. waar gemeenten en lokale organisaties gebruik van kunnen maken. In veel gevallen zijn ze gericht op specifieke thema's, doelgroepen of activiteiten/ programma's. Het gezondheidsinstituut NIGZ en het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) hebben het initiatief genomen om een overzicht te maken van de veelheid aan initiatieven, impulsen en campagnes op het gebied van gezonde voeding en bewegen. Om gemeenten goed te kunnen adviseren en ondersteunen is het van belang inzicht te geven in de samenhang tussen deze afzonderlijke initiatieven. In deze notitie geeft een overzicht van de veelheid aan leefstijl initiatieven, impulsen en campagnes. Daarnaast geeft het inzicht in de samenhang van deze initiatieven, impulsen en campagnes.

Het eerste deel van de notitie (hoofdstuk 2) gaat in op het overheidsbeleid gericht op leefstijl en de Olympische ambities gericht op de gezonde en vitale burgers. Het derde hoofdstuk werkt per lokale sector het overzicht van initiatieven, impulsen en campagnes. De samenhang van de verschillende impulsen en de inzet van diverse impulsen worden in hoofdstuk 4 uitgewerkt. Een aantal praktijkvoorbeelden is hieraan toegevoegd ter verduidelijking en als stimulans richting gemeenten. Hoofdstuk 5 gaat in op effectieve en kansrijke interventies.

Om deze notitie actueel te houden wordt het jaarlijks geactualiseerd.

2. Overheidsbeleid op terrein van gezonde en vitale burgers in Nederland

Landelijk zijn er diverse nota's en wetten, waarin maatregelen en doelen staan beschreven die bijdragen aan gezonde en vitale burgers. Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste kabinetsnota's met een verwijzing naar de websites voor meer informatie.

2.1 Beleidsbrief sport 2011 - 2016

“Sport en Bewegen in Olympisch perspectief”

Met deze beleidsbrief schetst het kabinet de hoofdlijnen van het sport- en beweegbeleid voor de komende kabinetsperiode. Met de brief wordt nadere invulling gegeven aan de Olympische ambitie van Nederland. De Beleidsbrief Sport is toegezegd tijdens het Wetgevingsoverleg Sport van 29 november 2010.

2011 is een overgangsjaar. Een aantal succesvolle programma's dat is ingezet in de periode 2006-2010 loopt nog door. Maar daarnaast benut het kabinet dit jaar om een aantal nieuwe acties met partners uit te werken. De wijze waarop deze acties tot uitvoering kunnen worden gebracht, is voor een belangrijk deel afhankelijk van het totale financiële kader voor de sport, inclusief de extra opbrengsten uit de kansspelen. In het sportartikel van de VWS-begroting 2012 wordt hierover meer duidelijkheid gegeven

Samenvattend zijn er drie prioriteiten te benoemen voor het sport- en beweegbeleid waar dit kabinet de komende jaren het verschil wil gaan maken:

1. Sport en bewegen in de buurt.
2. Werken aan een veiliger sportklimaat.
3. Uitblinken in sport.

Daarnaast omarmt het kabinet de Olympische ambitie van Nederland en het streven om de Olympische en Paralympische Spelen naar Nederland te halen.

Meer informatie:

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/sport/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/05/19/beleidsbrief-sport-sport-en-bewegen-in-olympisch-perspectief.html>

Uitwerking Sportbrief op thema 1 (sport en bewegen in de buurt):

Programma sport en bewegen in de buurt

Het realiseren van sport- en beweegaanbod is een lokale verantwoordelijkheid. Het kabinet wil het lokale ondernemerschap stimuleren en ondersteunen waarbij gemeenten samen met sport- en beweegaanbieders en relevante (semi-)publieke en private partners zich inzetten om met een passend sport- en beweegaanbod meer mensen te bereiken en bij te dragen aan de bevordering van bijvoorbeeld gezondheid en leefbaarheid. Hieraan worden vanuit de VWS-begroting de volgende programmaonderdelen ondersteund:

- Een structurele rijksbijdrage aan gemeenten voor het realiseren van 2.900 sportbuurtcoaches die vanuit dit programma door verschillende partners tezamen worden gefinancierd, actief mee aan de slag gaan. Naast een verbreding van het aantal fte's van 2.250 naar 2.900 zullen ook de doelgroepen waarop zij gericht waren (namelijk jeugdigen) verbreed kunnen worden (bijvoorbeeld naar ouderen).
- Een rijksbijdrage aan NOC*NSF om ervoor te zorgen dat lokale sport- en beweegaanbieders met hun aanbod tegemoet kunnen komen aan de lokale vraag.
- Een buurtscan die gemeenten kunnen inzetten ter ondersteuning van hun regierol.
- Financiering voor de komende drie jaar van het programma bedrijfssport zodat Sport & Zaken het verder kan doorontwikkelen en verzelfstandigen.

Daarnaast draagt VWS bij aan het programma door:

- te voorzien in een basis voor de kennisinfrastructuur;
- nadere afspraken te maken met betrokken partijen over de invulling van mogelijke verdere ondersteuning op landelijk en lokaal niveau;
- ervoor zorg te dragen dat er met monitoring en evaluatie zowel een beeld is van in hoeverre de bovenstaande doelstellingen worden bereikt als wat de bijdrage hieraan is van de verschillende onderdelen van dit programma;
- een taskforce in te stellen voor het wegnemen van belemmeringen, onder andere de belemmeringen die worden veroorzaakt door regelgeving van de overheid;
- het platform Sport, Bewegen en Onderwijs 2.0 te ondersteunen om verbinding, samenwerking en actie tussen partners te bevorderen, hetgeen uiteindelijk zal moeten leiden tot een kwaliteitsstap in sport- en beweegbeleid op en rond de school.

2.2 Kabinetsnota Gezondheid Dichtbij (2011) (voorheen preventienota)

In deze nota is de kabinetsbeleidsvisie uitgewerkt in drie thema's: vertrouwen in gezondheidsbescherming, zorg en sport dichtbij in de buurt en zelf beslissen over leefstijl. Het kabinet houdt vast aan de speerpunten uit de vorige nota (overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik) vast, maar legt daarbij het accent op bewegen. Bewegen is goed voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid en is verbonden met de andere speerpunten. Hiermee wordt ook de verbinding gelegd tussen het gezondheidsbeleid en de ambitie Vitaal Nederland als onderdeel van het Olympisch Plan 2028.

Het kabinet staat voor eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van mensen. Dat geldt ook voor gezondheid. Dit betekent dat niet de overheid maar de mensen zelf in eerste instantie aan zet zijn. *Betrokkenheid van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, het onderwijs en zorgverleners is belangrijk. Indien een bijdrage van de overheid noodzakelijk is, zijn de gemeenten in veel gevallen als eerste aan zet.*

In deze landelijke nota gezondheidsbeleid is de kabinetsvisie uitgewerkt in drie thema's:

1. *Vertrouwen in gezondheidsbescherming*

Mensen kunnen sommige risicofactoren voor de gezondheid niet of moeilijk zelf beïnvloeden. Op dit terrein kan de Nederlander op de overheid rekenen. Heldere wet- en regelgeving en toezicht op de naleving hiervan blijven noodzakelijk.

2. *Zorg en sport dichtbij in de buurt*

De gezondheidszorg kan zich nog meer richten op het bevorderen van gezondheid, naast het bestrijden van ongezondheid. Herkenbare en toegankelijke zorgvoorzieningen in de buurt of digitaal bereikbaar (eHealth) kunnen hieraan bijdragen, net als tijdige signalering van gezondheidsrisico's en toepassing van effectieve interventies en innovatieve behandelwijzen. Zorg en preventie moeten meer worden afgestemd. Uitgangspunt zijn behoeften en wensen van de mensen en niet de stelsels of sectoren die zorg leveren. Betrokken partijen moeten dan ook werken aan een sterkere fysieke, organisatorische en inhoudelijk verbinding tussen de publieke gezondheid en basiszorg vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw), AWBZ en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het kabinet wil dat iedereen veilig kan sporten, bewegen en spelen in de buurt. Hiervoor zijn voldoende en laagdrempelige voorzieningen nodig. *Het kabinet geeft hier samen met gemeenten, de sportsector en private partijen een positieve impuls aan. In de beleidsbrief sport wordt hierop concreet ingegaan.*

3. *Zelf beslissen over leefstijl*

Als het om leefstijl gaat, schrijft de overheid mensen zo min mogelijk voor wat ze wel of niet mogen. Mensen maken zelf keuzes. Die keuzes worden gemaakt in een omgeving waarin de gezonde keuze makkelijk is. Aan die omgeving dragen diverse maatschappelijke sectoren bij. Vanwege de betrokkenheid van diverse sectoren is in de nota ook nadrukkelijk de verbinding van de ministeries van BZK, EL&I, I&M, OCW en SZW met het gezondheidsbeleid terug te vinden. Deze verbondenheid van gezondheidsbeleid met andere beleidsterreinen geldt ook op lokaal niveau. Publiek-private samenwerking (PPS) zien wij als een kansrijke methode om de gezonde keuzes aantrekkelijk en toegankelijk te maken. Daarnaast is beschikbaarheid van betrouwbare, toegankelijke en doelgerichte informatie essentieel. Generieke massamediale campagnes passen hier niet in.

Meer informatie:

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/sport/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/05/25/aanbieden-landelijke-nota-gezondheidsbeleid.html>

2.3 Nota overgewicht: Uit balans, de last van overgewicht (2009)

In de nota Overgewicht van de ministeries VWS en Jeugd en gezin, doet het kabinet een beroep op diverse maatschappelijke partners (zoals artsen, werkgevers, schoolbesturen en lokale overheden) om een bijdrage te leveren aan de preventie van overgewicht. De nota beschrijft een aantal instrumenten om partijen hierbij te ondersteunen.

Meer informatie:

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2009/03/23/nota-overgewicht.html>

2.4 Convenant Gezond gewicht

Op 23 november 2009 is het nieuwe Convenant Gezond Gewicht getekend door minister Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en ruim 20 partijen uit het bedrijfsleven, de grote steden en het maatschappelijk veld. Dit convenant is een vervolg op het convenant Overgewicht.

Het doel van het convenant is om gezamenlijk met partijen overgewicht terug te dringen. Partijen die dit convenant ondertekend hebben stellen zich de volgende doelen.

1. Het maatschappelijk agenderen van overgewicht en obesitas en maatregelen voor het terugdringen ervan.
2. Het vergroten van de bewustwording van en kennis over de gezondheidsrisico's van overgewicht en obesitas onder de Nederlandse bevolking en de achterban van partijen en het bestaan van (effectieve) maatregelen die bijdragen aan de preventie en de aanpak van overgewicht en obesitas.
3. Het bewerkstelligen van een trendbreuk in de ontwikkeling van overgewicht en obesitas bij kinderen en volwassenen in Nederland, hetgeen betekent dat de stijgende lijn van obesitas bij volwassenen en de stijgende lijn van overgewicht en obesitas bij kinderen wordt omgezet in een dalende lijn en dat de zich stabiliserende lijn van overgewicht bij volwassenen ook wordt omgezet in een dalende lijn. Partijen zullen hiertoe, ieder vanuit hun eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid en mogelijkheden, samenwerken en zullen hiertoe gezamenlijk bijdragen.

Het nieuwe Convenant Gezond Gewicht is afgesloten voor de periode van 2010 - 2015 en bestaat uit een koepelconvenant en de deelconvenanten 'werk', 'school', 'consument en vrije tijd' en 'Jongeren Op Gezond Gewicht'.

2.5 Relevante wetgeving

De openbare en publieke gezondheidszorg worden geregeld door een aantal wetten. Wet Publieke Gezondheid (WPG), Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), Zorgverzekeringswet (ZVW). Als het gaat om preventieve projecten, zoals beweegprojecten voor chronisch zieken of mensen met overgewicht, geldt dat deze vaak op het snijvlak van verschillende wetgevingen plaatsvinden. In de praktijk leidt dit tot 'schotten' tussen de financiering vanuit bijvoorbeeld gemeenten en zorgverzekeraars. Op landelijk niveau is er aandacht voor deze problematiek en vanuit VWS wordt bijvoorbeeld gekeken wat er gedaan kan worden om ontschotting te bevorderen.

In Nederland is de bevordering van gezondheid van de bevolking wettelijk opgedragen aan gemeenten. Veel gemeenten hebben overgewichtpreventie als speerpunt opgenomen in hun vierjaarlijkse beleidsnota Volksgezondheid. Interventies ter preventie van overgewicht worden veelal lokaal georganiseerd door GGD'en op bijvoorbeeld scholen, door consultatiebureaus van de thuiszorg en door andere lokale gezondheids- en welzijnsorganisaties.

2.6 Het Olympisch Vuur ter inspiratie

In 2009 is het Olympisch Plan 2028 vastgesteld door alliantiepartners (NOC*NSF, VNG, IPO, G4, ministerie van VWS, VNO/NCW, FNV). Gezonde en vitale burgers in Nederland staan centraal in het OP2028. De organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen van 2028 in Nederland dient als inspirerend perspectief en als mogelijk resultaat. De geformuleerde ambities van het Olympisch Plan 2028 komen terug in 3 speerpunten, die aansluiten bij de huidige kabinetsplannen.

De drie speerpunten

- **Vitale samenleving**
 - Sport en bewegen op school
 - Sport en bewegen in de buurt
 - Bedrijfssport
 - Senioren sporten en bewegen

- **Excellente prestaties**
 - Top 10 ambitie
 - Trackrecord evenementen
 - Modelaanpak evenementen

- **Economische impact**
 - Inrichting van Nederland
 - Benutten grote sportevenementen
 - Benutten van innovaties
 - Economische waard van sport

Het nieuwe kabinet omarmt evenals het vorige kabinet de ambities uit het OP2028 en stimuleert gemeenten en organisaties om gezamenlijk te werken aan de doelstellingen uit het plan. Dit kan door bij het samenstellen van gemeentelijke nota's bijvoorbeeld aan te sluiten bij de ambities uit het plan. Het Olympisch vuur kan een inspirerende kapstok zijn om gezamenlijk een aantal belangrijke doelstellingen te realiseren.

Momenteel is het plan in de opbouwfase, die duurt van 2010 tot 2016. Alliantiepartners en samenwerkingspartners werken een plan van aanpak uit voor de verschillende speerpunten om heel Nederland naar Olympisch niveau te tillen. NISB is een belangrijke samenwerkingspartner als het gaat om het speerpunt vitale samenleving.

NISB werkt de komende jaren met organisaties als NOC*NSF, VNG/VSG, IPO en provinciale sportraden aan de volgende doelen, waarvoor zij door Olympisch Vuur is gevraagd:

- Toename sportparticipatie in achterstandswijken
- Toename percentage senioren die sporten en bewegen. Dit wordt opgepakt vanuit het FitForLife netwerk waarin NISB als coördinator een faciliterende rol heeft.
- Meewerken binnen de werkgroep 'preventie door lichamelijke activiteit': een werkgroep onder de welzijnsdoelstelling uit het Olympisch Plan.
- Het samenstellen van een lijst van gouden evidence-based interventies en good-practices om Nederland op Olympisch niveau te brengen.

Een uitgebreide beschrijving van het OP2028, de ambities, alliantie- en samenwerkingspartners is te vinden op www.olympisch-vuur.nl

3. Overzicht initiatieven, impulsen en campagnes in de verschillende sectoren

- 1. Sport, bewegen en recreatie**
- 2. Gezondheid en welzijn**
- 3. Onderwijs**
- 4. Ruimte**
- 5. Bedrijfsleven**

3.1 Sport, bewegen & recreatie

3.1.1 Initiatieven en impulsen Sport, bewegen en recreatie

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB 2008 – 2014)

Wat is NASB?

Het NASB is een initiatief van het ministerie van VWS. Met het NASB wil VWS bereiken dat meer burgers dagelijks gaan bewegen en sporten. Om burgers op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden is een omslag nodig: dagelijks bewegen wordt de norm!

Door middel van het NASB kunnen gemeenten, sportorganisaties, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties de gezondheid van te-weinig-actieve burgers stimuleren door hen hun activiteiten aan te bieden op het gebied van sport, spel, fitness en beweging in het 'gewone' dagelijkse leven. Met te-weinig-actieve burgers worden mensen bedoeld die de beweegnorm niet halen.

Het NASB richt zich in principe op drie thema's en vijf aandachtsgebieden:

1. Bewegen en sporten in de gemeente via onder andere de [Impuls NASB](#). Dit betreft de aandachtsgebieden wijk, zorg en school. Ongeveer 100 gemeenten met de grootste gezondheidsachterstanden maken gebruik van de impuls NASB.
2. Bewegen en sporten via sportvereniging of sportbond; [NASB setting Sport](#). NOC*NSF en een aantal sportbonden hebben laagdrempelig aanbod ontwikkeld voor een aantal takken van sport.
3. Bewegen en sporten tijdens of rondom het werk; [NASB setting Werk](#). Via diverse brancheorganisaties worden werknemers gestimuleerd meer te bewegen.

Het NASB heeft op alle aandachtsgebieden succesvolle beweeginterventies verzameld. Het NASB wil deze interventies overall in Nederland laten uitvoeren, onder andere ondersteund met advisering, begeleiding en materialen van de 30 minuten bewegen campagne.

Voor wie is NASB?

De Impuls NASB is bedoeld voor 100 gemeenten met de grootste gezondheidsachterstanden. Deze gemeenten zijn inmiddels allemaal bekend en gestart met NASB.

Ondersteuning en advies is bestemd voor *alle gemeenten* die zich inzetten om de inactieve doelgroepen in beweging te krijgen.

Meer informatie en ondersteuning

NISB coördineert de ondersteuning vanuit NASB. Zij doet dit met o.a. met een website, nieuwsbrief, advies op maat, organiseren van workshops en bijeenkomsten.

In elke provincie is vanuit de provinciale sportraad een NASB adviseur werkzaam.

i: www.nasb.nl

t: (0318) 490900

Impuls brede scholen, sport en cultuur (2008 -)

Wat is Impuls brede scholen, sport en cultuur?

Het rijk stelt structureel middelen beschikbaar aan gemeenten die combinatiefunctionarissen (vanaf 2012 sportbuurtcoaches genoemd) willen aanstellen. De bijdrage van het rijk is in het eerste jaar 100%, daarna betalen het rijk (40%) en de gemeente (60%) samen de combinatiefunctionaris.

Dit moet leiden tot:

- meer sport- en cultuuraanbod op en om de brede school in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs (dat kan dus ook zijn: bij de sportvereniging of de culturele instelling);
- de ontwikkeling van meer brede scholen met een sport- en cultuuraanbod;
- de versterking van ca. 10% van de sportverenigingen, zodanig dat deze niet alleen in staat zijn de leden te bedienen, maar ook iets kunnen betekenen voor het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en/of specifieke (inactieve, kwetsbare) doelgroepen

Vanaf 2012 uitbreiding impuls via ‘sport en bewegen in de buurt’

Om gemeenten te ondersteunen in het creëren van voldoende sport- en beweegaanbod, investeert VWS in het uitbreiden van het aantal sportbuurtcoaches en een verbrede inzet. Met de uitbreiding en verbreding van de huidige impuls wil het ministerie van VWS bereiken dat meer mensen kunnen sporten en bewegen in de buurt, sportverenigingen versterkt worden en er een verbinding wordt gelegd tussen sport en andere sectoren zoals onderwijs, welzijn, kinderopvang, zorg en het bedrijfsleven. Daarmee kunnen de sportbuurtcoaches tevens een bijdrage leveren aan lokale opgaven als het bevorderen van gezondheid en leefbaarheid. Met de uitbreiding van de impuls kunnen vanaf 2013 2.900 fte (dit is inclusief de huidige combinatiefuncties) gerealiseerd worden.

Voor wie is de impuls brede scholen, sport en cultuur (en sport en bewegen in de buurt)?

Alle gemeenten kunnen gebruik maken van de impuls. Jaarlijks betaalt het rijk 40 %, de gemeente zelf betaalt 60 %. Gemeenten die in de afgelopen 4 jaar niet hebben mee gedaan met de impuls brede scholen, sport en cultuur, krijgen nu alsnog de mogelijkheid om deel te nemen.

Meer informatie en ondersteuning

Vereniging Sport en Gemeenten ondersteunt gemeenten bij het invoeren van de regeling.

Meer informatie op:

i: www.combinatiefuncties.nl

t: (026) 339 64 11 (via de Vereniging Sport en Gemeenten)

Meedoen alle jeugd door sport (2006-2010)

Wat is Meedoen?

De ministeries van VWS en WWI hebben in 2006 de handen ineen geslagen en zijn het uitvoeringsprogramma 'Meedoen alle jeugd door sport' gestart. Doelen van het programma Meedoen zijn enerzijds de jeugd uit achterstandswijken aan het sporten te helpen en te houden en anderzijds de sportverenigingen zodanig toe te rusten, dat sport als integratie-instrument kan worden ingezet bijvoorbeeld ten behoeve van het preventieve jeugd beleid en in jeugdzorgtrajecten.

Negen sportbonden en elf gemeenten hebben in 2006-2007 de uitvoering van Meedoen opgepakt. Zij hebben samen ruim vijfhonderd verenigingen ondersteund en daarnaast bij 50 verenigingen zogeheten 'sport-zorgtrajecten' uitgevoerd, gericht op jeugd die onder de jeugdzorg ressorteert.

Voor wie is meedoen?

Elk van de participerende sportbonden heeft een eigen formule opgezet om de jeugd naar de vereniging toe te leiden. De sportbonden ontwikkelen instrumenten, beheren deze, en stomen verenigingen klaar voor een toepassing op maat, in de wijk en op school. Gemeenten zorgen ervoor dat de georganiseerde sport in contact kan treden met het onderwijs. Ook werken sportbonden en gemeenten samen om sportactiviteiten te organiseren in de openbare ruimte in de wijken. De uiteindelijke uitvoer ligt bij de verenigingen, maar de ondersteuning van bond en gemeente is daarbij erg belangrijk. De gemeente regisseert, de georganiseerde sport voert uit. Samen hebben zij gedurende de vijfjarige looptijd vijfhonderdachtendertig verenigingen ondersteund om jeugd uit achterstandswijken aan het sporten te helpen en te houden. Met als resultaat een ledengroei van ruim 27.000 leden.

Meer informatie en ondersteuning?

Naast haar rol als projectleider, heeft NISB het ondersteunende beleid uitgevoerd (zoals communicatie, kennisontwikkeling en –verspreiding) ter ondersteuning van de gezamenlijke uitvoering van het programma Meedoen. Op de website www.meedoenallejeugddoorsport.nl zijn nieuws, publicaties, instrumenten en goede voorbeelden te vinden, die als inspiratie kunnen dienen voor invullen van de nieuwe impuls sport en bewegen in de buurt.

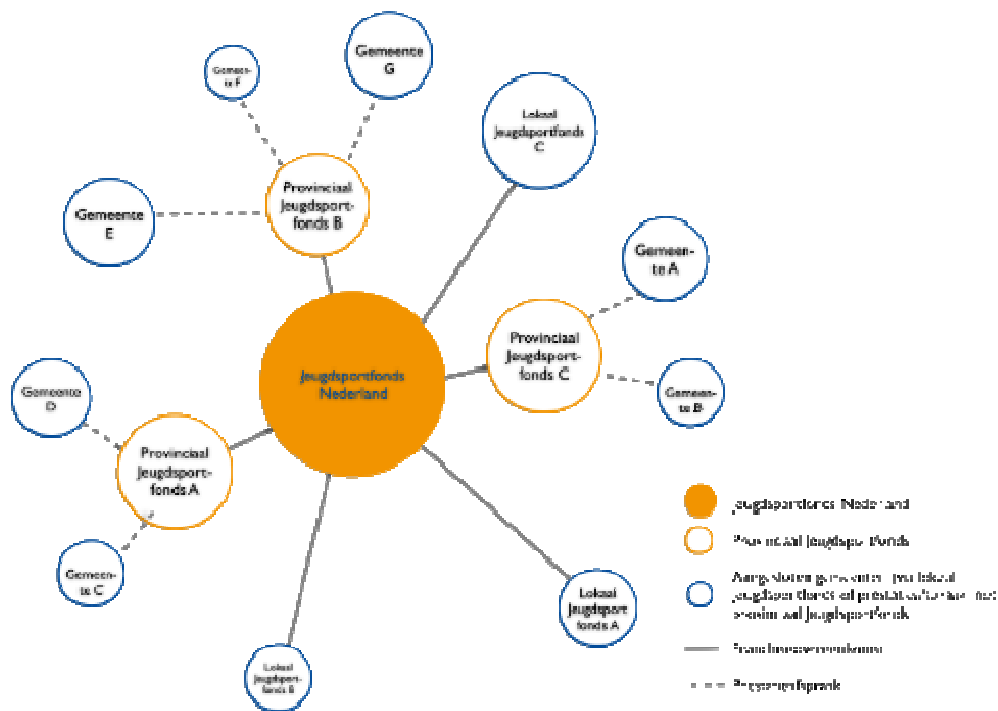
Jeugdsportfonds

Wat is het jeugdsportfonds?

Het Jeugdsportfonds zet zich in om een grote groep kinderen, die niet kunnen sporten door het ontbreken van financiële middelen van hun ouders, met hulp en door middel van de Formule van het Jeugdsportfonds die sportkansen te bieden.

Het Jeugdsportfonds bestaat uit het Jeugdsportfonds Nederland en 29 lokale en provinciale Stichtingen. Het Jeugdsportfonds Nederland is een faciliterende instelling voor de lokale en provinciale Jeugdsportfondsen en zijn aan elkaar verbonden middels een franchiseovereenkomst.

Overzicht organisatiestructuur Jeugdsportfonds

Voor wie is het jeugdsportfonds?

Kinderen in de leeftijd tot 18 jaar, waarvan de ouders weinig geld hebben. Denk hierbij aan gezinnen die leven van een uitkering, in de schuldsanering zitten, een inkomen hebben onder het sociaal minimum. Het laatste kan per gemeente verschillen. Alle kinderen uit het gezin komen in aanmerking.

Meer informatie en ondersteuning

Gezinnen zelf kunnen geen aanvraag indienen. Een aanvraag kan worden ingediend door een intermediaire, bijvoorbeeld docenten, jeugdhulpverleners, zorgcoördinatoren en huisartsen. Zij kunnen snel en eenvoudig een aanvraag indienen, zodat een kind een jaar lang voor maximaal € 225 één sport kan beoefenen op kosten van het Jeugdsportfonds.

i: www.jeugdsportfonds.nl

Sportsubsidiewijzer

Wat is de Sportsubsidiewijzer?

De Sportsubsidiewijzer is ontworpen in het kader van het NOC*NSF project Sport & Europa. Daarom vind je hier sportgerelateerde subsidiemogelijkheden van de Europese Unie. Daarnaast bevat de Sportsubsidiewijzer relevante subsidieprogramma's van nationale, provinciale en lokale overheden. De subsidies in de Sportsubsidiewijzer betreffen niet alleen zuiver op sportgerichte programma's. Ook subsidies die raakvlakken hebben op sport - zoals gezondheid, duurzaamheid een integratie - zijn opgenomen.

De Sportsubsidiewijzer wordt halfjaarlijks geactualiseerd.

Voor wie is de Sportsubsidiewijzer?

De Sportsubsidiewijzer is bestemd voor alle organisaties die zich bezighouden met het brede terrein van sport en bewegen in Nederland.

Het aanbod in de wijzer is breed: van subsidies voor doelgroepgerichte sportactiviteiten tot regelingen met betrekking tot milieuvriendelijk investeren, van Europese programma's tot gemeentelijke potjes.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.nocnsf.nl/sportsubsidiewijzer

i: www.sportsubsidie.nl

3.1.2 Campagnes sport, bewegen en recreatie

Campagne 30minutenbewegen – lokale leefstijlcommunicatie

Wat is de campagne 30minutenbewegen?

In opdracht van het ministerie van VWS heeft NISB van 2007 tot 2010 de campagne 30 minuten bewegen uitgevoerd, in samenwerking met provinciale en lokale partners. De campagne heeft tot doel om meer Nederlanders te motiveren te laten bewegen, 30 minuten per dag, minimaal 5 dagen per week. De campagne heeft mensen bewust gemaakt van het bestaan van een beweegnorm. Ook heeft de campagne aanknopingspunten (zogenaamd 'handelingsperspectief') geboden om aan de norm te voldoen.

De campagne 30minutenbewegen maakte deel uit van het Nationaal Actieplan Sport en bewegen (NASB), dat voortkomt uit de nota Tijd voor Sport (2005) en de uitvoeringsnota Samen voor Sport (2006).

Binnen het OBIN onderzoek onder consumenten van TNO Kwaliteit van Leven zijn data verzameld waarmee een aantal doelstellingen van 30minutenbewegen getoetst is. Tevens wordt binnen de TNO monitor professionals jaarlijks een meting gedaan

De resultaten laten zien dat zowel onder consumenten als onder professionals de bekendheid met de norm is toegenomen. Tevens tonen de bewegcijfers (TNO) een nog steeds stijgende lijn. Het is waarschijnlijk dat de campagne daarop een positieve invloed heeft gehad. Desondanks worden door het huidige kabinet landelijke massamediale campagnes niet meer ondersteund, omdat mensen 'zelf verantwoordelijk zijn voor hun gezondheid en daarin eigen keuzes moeten kunnen maken'. Dit wordt zowel bevestigd in de Beleidsbrief Sport als in de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid (VWS, mei 2011).

Voor wie is 30minutenbewegen?

NISB ondersteunt sinds 2009 gemeenten bij het lokaal implementeren van 30minutenbewegen. Er is gebleken dat gemeenten een communicatieve vertaalslag wensen van hun sportbeleid / gezondheidsbeleid om juist de risicogroepen te bereiken in het verhogen van hun kennis en het beïnvloeden van hun houding ten opzichte van een gezonde leefstijl. De insteek is steeds meer een integrale aanpak geworden, waarbij er een juiste samenhang is tussen beleid, interventies, netwerkaanpak en communicatie. De ingrediënten van lokaal campagnevoeren, zoals deze zijn ingezet vanaf 2009, kunnen dus nog steeds benut worden bij lokale leefstijlcommunicatie. Het sluit prima aan bij de nieuwe Impuls Sport en Bewegen in de Buurt. Door Lokale Leefstijlcommunicatie op gemeentelijk of zelfs wijkniveau, komen mensen in aanraking met bewegen, doen ze mee en worden zij gewezen op alle beweegmogelijkheden bij hen in de buurt.

Meer informatie en ondersteuning

Kijk op www.nisb.nl of www.netwerkinbeweging.nl / werkgroep Lokale Leefstijlcommunicatie.

Heel Nederland Fietst

Wat is Heel Nederland Fietst?

Heel Nederland Fietst is een meerjarig project op initiatief van het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) en de Fietsersbond. Het project wil mensen activeren, organisaties mobiliseren, fietsbeleid integreren en de fiets positioneren. Uiteindelijk gaat het er om het fietsen in Nederland een extra impuls te geven, met name bij die mensen die voor korte afstanden nog vaak de auto pakken. In samenwerking met vele partners en gesteund door de ministeries van VWS, VROM en VenW is het project gestart in 2010. Hoogtepunt was een massale recordactie op 31 maart 2010. In 2011 staan een voorjaarsactie op wijkniveau en een najaarsactie op bedrijfniveau centraal. Daarnaast zijn er enkele doorlopende communicatieinstrumenten ontwikkeld, zoals de twitterfiets, het stalen Ros, de fietstoss en fietsman. Heel Nederland Fietst sluit naadloos aan bij de overheidsdoelen op het gebied van gezondheid, mobiliteit, klimaat en veiligheid.

Voor wie is Heel Nederland Fiets?

Heel Nederland Fietst richt zich op alle inwoners van Nederland die nog meer gebruik kunnen maken van de fiets. Mede afhankelijk van opdrachtgevers en partners worden er jaarlijks één of meer accenten gelegd.

Contact:

NISB

t: (0318) 49 09 00

i: www.heelnederlandfietst.nl

Nationale Sport Week

Wat is de Nationale Sport Week?

De Nationale Sport Week is dé week in het jaar (meestal derde week van april) waarin de sport zichzelf in al haar facetten collectief promoot; sportverenigingen gooien hun deuren en trainingen open voor nieuwsgierigen, scholen besteden extra aandacht aan sport en bewegen, en steeds meer gemeenten coördineren op lokaal niveau dit sportieve evenement. Inmiddels is de Nationale Sport Week uitgegroeid tot een aanzienlijk sportevenement met een recordaantal deelnemers in 2011: maar liefst 700.000 mensen van jong tot oud brachten een bezoek aan meer dan 5.000 ‘open huis’ activiteiten. Een kwart van deze bezoekers kwam tijdens deze Sportweek voor het eerst over de vloer van de betreffende sportaanbieder. Dit zijn dus ruim 175.000 potentiële nieuwe leden en/of vrijwilligers!

Het aantal gemeenten met een lokale sportweek steeg van 95 naar 130 actieve sportweek-gemeenten. Ook het aantal sportbonden en sportwinkeliers dat het podium van de Nationale Sport Week benut groeit elk jaar. Om extra publiciteit te genereren hebben meer dan 10 sportieve BN-ers zich verbonden aan de Nationale Sport Week.

De Nationale Sport Week is een project van de Stichting Nationale Sport Platform. Deze stichting is een initiatief van Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sportfederatie (NOC*NSF), de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO), Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), brancheorganisatie voor ondernemers in de sportdetailhandel (CBW-Mitex) en de branchevereniging van sportleveranciers (FGHS).

De Nationale Sport Week draagt bij aan de realisatie van de volgende doelstellingen:

- Via het collectief promoten van sport draagt de NSW bij aan het verhogen van de sportparticipatie in Nederland.
- Zodoende draagt het ook bij aan de breedtesportambitie van het Olympisch Plan 2028 van Olympisch Vuur.

Voor wie is de Nationale Sport Week?

Gemeenten kunnen de NSW lokaal organiseren als extra ondersteuning van hun lokale sport-, beweeg en gezondheidsnetwerk. Sportbonden, sportverenigingen, scholen, fitnesscentra, zwembaden, wandel- en loopgroepjes, sportwinkels, diëtisten, GGD-en, combinatiefunctionarissen, fysiotherapeuten, iedereen die dagelijks bezig is om sport en bewegen te stimuleren kan de ‘etalage’ van de Nationale Sport Week benutten om dit belang extra te communiceren. De einddoelgroep is iedereen die geïnteresseerd is om meer, vaker of weer te gaan sporten of sportief actief te zijn, van jong tot oud.

Meer informatie en ondersteuning

Stappenplan voor gemeenten, formats van communicatiematerialen, tips en kennis, succesverhalen, al deze ondersteuning is te vinden op:

i: www.nationalesportweek.nl

i: www.nationalesportplatform.nl

3.2 Gezondheid en welzijn

3.2.1 Initiatieven en impulsen Gezondheid, welzijn en zorg

Gezonde Slagkracht

Wat is Gezonde Slagkracht?

Het is een ZonMw-programma in opdracht van het ministerie van VWS. Gezonde Slagkracht staat open voor alle gemeenten en biedt inhoudelijke ondersteuning bij resultaatgerichte preventie van overgewicht, schadelijk alcoholgebruik, roken en drugs. Het doel is om op een integrale wijze gezond gedrag van inwoners van gemeenten te stimuleren. Gemeenten die meedoen leren hoe ze op een innovatieve manier een gezonde leefstijl kunnen bevorderen en zij delen deze kennis met collegagemeenten.

Voor wie is Gezonde Slagkracht?

Tot en met 2014 heeft het ministerie van VWS 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor (het ontwikkelen van) een integrale aanpak voor preventie van overgewicht, schadelijk alcoholgebruik, roken en drugs. Er zijn inmiddels 34 gemeenten die tussen de 100.000 en 250.000 euro subsidie per gemeente hebben ontvangen. Tussen deze gemeenten is een grote variëteit. Niet alleen in thema, maar ook in aanpak en in grootte van de gemeente.

Met de gemeenten die in aanmerking zijn gekomen voor een financiële ondersteuning is afgesproken dat zij hun kennis delen met andere gemeenten, informatie aanleveren voor het evaluatieonderzoek, hun lokale projecten invoeren in de Interventie-database van het Centrum Gezond Leven, en deze, indien mogelijk, laten erkennen als een werkzame interventie.

Meer informatie en ondersteuning

Hoewel niet alle gemeenten in aanmerking komen voor een financiële ondersteuning, worden wel alle gemeenten betrokken bij het Kennis en Leerprogramma. Dit vindt plaats in de vorm van de website, Nieuwsmails, ondersteuning op maat door ZonMw, Kennisateliers georganiseerd door Nicis Institute en bijeenkomsten/conferenties voor het programma Gezonde Slagkracht, liefst in samenwerking met andere organisaties zoals JOGG, Centrum Gezond Leven, GGD Nederland en VNG.

Voor meer informatie, aanmelden voor Nieuwsmails en kennisuitwisseling met de gehonoreerde gemeenten: <http://www.gezondeslagkracht.nl>
t: (070) 3495169

BeweegKuur (2007 -2011)

Wat is de BeweegKuur?

Gecombineerde Leefstijl Interventie

In samenwerking met een aantal beroeps- en patiëntenorganisaties heeft het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) met subsidie van het ministerie van VWS de BeweegKuur ontwikkeld (2007 – 2011). De BeweegKuur is een **gecombineerde leefstijlinterventie die** bestaat uit de elementen bewegen, voeding en gedragsverandering en gericht is op mensen met obesitas en mensen met overgewicht in combinatie met een (andere) risicofactor, bijvoorbeeld diabetes type 2.

Multidisciplinaire samenwerking in de eerstelijns

De BeweegKuur start in de eerstelijns. Mensen die in aanmerking komen voor de BeweegKuur, worden door hun huisarts doorverwezen voor een BeweegKuur. Deelnemers krijgen advies en begeleiding op het gebied van bewegen en voeding om een gedragsverandering door te maken naar gezond gedrag. Een BeweegKuur duurt maximaal een jaar. Een leefstijladviseur, fysiotherapeut en diëtist werken samen en begeleiden de deelnemer naar een gezondere en actievere leefstijl. Het uiteindelijke doel is dat mensen zelfstandig gaan bewegen in de wijk. Onder de vlag van de BeweegKuur en in nauwe samenwerking met de Regionale Ondersteuningsstructuren (ROS) heeft de **multidisciplinaire samenwerking in de eerste lijn** vorm gekregen.

Verbinding tussen zorg en sport

Een essentieel onderdeel van de BeweegKuur is de **verbinding tussen zorg en sport**. Tot voor kort twee aparte werelden. NISB heeft met partners gebouwd aan netwerken op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Een netwerk is een geheel waarin mensen van verschillende organisaties met elkaar verbonden zijn en waarin (al of niet intensief) wordt samengewerkt. In regionale en lokale netwerken werken gemeenten en eerstelijnszorg en sport en welzijn samen. Een belangrijk doel voor hen is om laagdrempelig sportaanbod te realiseren, waar o.a. deelnemers uit de BeweegKuur gebruik van kunnen maken, zodat zij in de buurt en met deskundige begeleiding kunnen sporten en bewegen. Daarmee sluit de BeweegKuur ook nauw aan bij eerdere adviezen van de Raad voor de Volksgezondheid, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en RIVM dat landelijk en lokaal preventiebeleid veel beter op elkaar moeten aansluiten

Meer informatie

NISB heeft in de periode 2007 – 2011 de BeweegKuur ingezet op ruim 150 locaties. In samenwerking met de regionale ondersteuningsstructuren 1^e lijn (ROS), GGD en Provinciale sportraden heeft NISB de BeweegKuur ontwikkeld en onderzocht. Kennis en ervaring die hierbij is opgedaan, is te vinden op www.beweegkuur.nl en verkrijgbaar bij NISB, t: (0318) 490900.

Versterken verbinding zorg en sport en bewegen in de buurt

Vanaf 2012 heeft minister Schippers besloten om de BeweegKuur niet meer te financieren vanuit het rijk. Hiermee komt het idee om de BeweegKuur als samenhangende interventie op te nemen in het basispakket van de zorgverzekering te vervallen. De huidige financieringssysteem biedt mogelijkheden om (elementen uit) de BeweegKuur gewoon te vergoeden. Bovendien biedt het nieuwe kabinetsbeleid mogelijkheden om de verbinding tussen zorg en sport en bewegen in de buurt te versterken. Er is onlangs een Kamerbrief verschenen over Zorg en ondersteuning in de buurt. **Zie verder bij hoofdstuk 4.**

WMO en sport/bewegen

Wat is de WMO?

In 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van start gegaan. Van gemeenten wordt verwacht dat zij een Wmo-beleidsplan maken voor elke 4 jaar. Sport en bewegen biedt kansen en mogelijkheden voor het realiseren van ambities en doelen in het kader van de WMO. De wet schrijft voor dat gemeenten op negen prestatievelden moeten aangeven welke doelen en resultaten zij willen bereiken.

De negen prestatievelden.

1. bevorderen van de sociale samenhang in en de leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren die opgroeien met problemen en van ouders met problemen met opvoeden;
3. geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem,
6. verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. maatschappelijk opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van huiselijk geweld;
8. bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. bevorderen van verslavingsbeleid.

Wijzigingen in de WMO

De functies begeleiding individueel en groep worden in 2013 overgeheveld van de AWBZ naar de WMO. In 2012 wordt daarbij als voorbereidingjaar gezien. Hoe dit er precies uit ziet en wat de effecten op lokaal niveau zijn is nog niet helder. Gemeenten krijgen straks ruimte om hier zelf invulling aan te geven. De verwachting is het begeleidingsaanbod straks meer groepsgericht in plaats op maat per persoon ingestoken wordt en dat er bezuiniging plaats zal vinden. Efficiënt werken en het bieden van een onderscheidend aanbod is dus van belang in de onderhandelingen die welzijn straks met de gemeenten moeten gaan voeren.

Meer informatie en ondersteuning

Sport is een bindende factor en versterkt sociale netwerken en maatschappelijke integratie en participatie. Sport & bewegen is dus een thema dat naadloos aansluit op Wmo-doelen en -beleid. Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen heeft een brochure uitgebracht getiteld '[Kansen voor sport en bewegen in de Wmo](#)'. De Wmo-sporttas bevat voorbeelden en praktische hulpmiddelen voor ambtenaren uit de sectoren sport, zorg en welzijn om als input te dienen bij het positioneren van sport en bewegen binnen Wmo-beleid.

NISB: (0318) 490 900, e: info@nisb.nl

MOVISIE: (030) 789 21 41, e: b.avric@movisie.nl

i: www.minvws.nl/dossiers/wmo/default.asp

i: www.info-wmo.nl, www.beleidsplanwmo.nl

i: www.invoeringwmo.nl

3.2.2 Campagnes gezondheid en welzijn

Programma Het nieuwe eten: stap voor stap gezonder eten.

Wat is het programma Het nieuwe eten?

Veel mensen willen gezonder gaan eten, maar weten niet precies hoe. Daarom heeft het Voedingscentrum Het Nieuwe Eten geïntroduceerd. Een manier om je dagelijks eten gezonder te krijgen. Met dit programma ondersteunt het Voedingscentrum mensen die hun eetgedrag gezonder willen maken. Mensen die zich aanmelden kunnen tips krijgen hoe ze stapsgewijs minder, gevarieerder en gezonder kunnen gaan eten. Het Nieuwe Eten gaat niet in één keer een nieuw eetpatroon aan meten, maar over stapje voor stapje. Door één slechte eetgewoonte tegelijk aan te pakken, wordt langzaamaan een nieuw dagelijks eetpatroon gecreëerd.

Voor wie is het programma?

Het programma is voor alle Nederlanders die hun eetpatroon willen aanpassen.

Meer informatie en ondersteuning

Voedingscentrum

t: 070- 306 88 88

i: www.voedingscentrum.nl

Campagne ‘Mag ik deze dans van u?’

Wat is de campagne ‘Mag ik deze dans van u?’

Deze campagne, gericht op valpreventie van 65-plussers, wordt door NISB en Consument en Veiligheid uitgevoerd in opdracht van ZonMw. De campagne heeft twee doelstellingen. Ten eerste het terugbrengen van het jaarlijkse aantal valongevallen onder ouderen die behandeld moeten worden op de afdeling Spoedeisende Hulp van het ziekenhuis. Het tweede doel is streven dat meer volwassenen (ouderen) voldoen aan de Nederlandse beweegnorm, namelijk 30 minuten bewegen per dag, op minstens vijf dagen in de week.

De rol van lokale professionals en intermediaire organisaties is van groot belang bij voorlichting en beïnvloeding van de doelgroep ouderen. Voorlichten en beïnvloeden zijn het meest succesvol als deze op persoonlijke wijze plaatsvinden in de eigen omgeving. Door ouderen goed voor te lichten over bewegen en veiligheid in en om het huis zijn veel valincidenten te voorkomen. Zeker als het wordt gecombineerd met landelijke bekendheid om het onderwerp: ‘Meer bewegen om vallen te voorkomen’ hoger op de agenda te krijgen.

Gekozen is voor dansen als beweegvorm. In oktober 2011 zijn er ca. 300 dansfeesten door het hele land, waar ouderen, maar ook hun familieleden en vrienden, welkom zijn om te komen dansen. Dit is een laagdrempelige vorm van bewegen, dat ook nog eens doet denken aan de ‘goede oude tijd’.

Voor wie is de campagne ‘Mag ik deze dans van u?’

Primaire doelgroep is de zelfstandig wonende 65-plusser met een verhoogd valrisico. Bekend is dat ouderen met een lagere sociaal economische status (SES) en allochtone ouderen erg weinig bewegen. Zij krijgen in de campagne bijzondere aandacht. Van deze doelgroep haalt 45% de Nederlandse beweegnorm niet. Ze zijn vaker bang om te vallen en ze schatten het risico op een val voor zichzelf hoog in.

Een intensieve samenwerking van lokale organisaties (zoals GGD, Stichting Welzijn Ouderen, verenigingen en professionals als huisartsen en fysiotherapeuten) is noodzakelijk om valpreventie op de beleidsagenda te krijgen van het lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten kunnen door het inzetten en het promoten van valpreventie en beweegactiviteiten een goede invulling geven aan beleidsdoelstellingen op het gebied van gezondheid, welzijn en veiligheid van ouderen. Door de campagne worden gemeenten hiertoe geprikkeld. Daarbij zijn bewegen en valpreventie ook een goede invulling van de uitvoering van de Wmo.

Ondanks dat gemeenten sinds 1 juli 2010 verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van preventieve gezondheidszorg voor ouderen, waar valpreventie deel van uitmaakt, staat valpreventie nog niet of nauwelijks op de beleidsagenda van de lokale overheid.

Meer informatie en ondersteuning

Voor meer informatie over de campagne valpreventie:

NISB,

t: (0318) 490900

Consument en Veiligheid

t: (020) 5114519

i: www.nisb.nl/campagnes/valpreventie/contact.html

i: www.magikdezedansvanu.nl

3.3 Onderwijs

3.3.1 Initiatieven en impulsen onderwijs

Buurt Onderwijs Sport (BOS) Impuls (2005-2011)

Wat is de BOS impuls?

De BOS-impuls is een tijdelijke stimuleringsmaatregel van VWS gericht op het aanpakken van achterstanden van jongeren van 4 tot 19. Door het laagdrempelig aanbieden van ‘arrangementen’ wordt een gezonde en actieve leefstijl bevorderd én onderwijs- en opvoedingsachterstanden terug gedrongen. De impuls loopt af in 2011. Er kunnen geen aanvragen meer worden ingediend.

Buurt- onderwijs- en sportorganisaties werken samen onder regie van de gemeente om een BOS-initiatief op wijkniveau te realiseren. Sportactiviteiten maken in ieder geval onderdeel uit van de BOS-arrangementen. Meestal spelen ook gezondheidsonderwijs en buurtactiviteiten een rol. Zo wordt tevens de onderlinge betrokkenheid in de buurt vergroot. Dit sluit aan bij het gedachtegoed van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning.

Voor wie is de BOS impuls?

Zo'n 226 gemeenten in Nederland hebben een BOS-project opgestart met een bijdrage van VWS. Omdat gemeenten voor meerdere projecten subsidie konden aanvragen, lopen er nu 443 projecten in het land.

Meer informatie en ondersteuning

Vanuit haar taak de positieve maatschappelijke waarden van sport en bewegen zo goed mogelijk te benutten heeft NISB met Movisie de gemeenten ondersteund bij het inzetten en uitvoeren van de BOS-impuls.

NISB:

t: (0318) 490900

i: www.bosimpuls.nl

i: www.boskompas.nl

VMBO in Beweging (2010 – 2012)

Wat is VMBO in Beweging?

Het project 'vmbo in beweging' is een actie vanuit het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs dat uitvoering geeft aan het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs. NISB en de VO-raad hebben het plan ontwikkeld in samenwerking met KVLO, en SLO. Van de 12 tot 17-jarigen, bewegen de vmbo-ers het minst. Onder deze leerlingen beweegt nog minder dan 40% voldoende. Het project VMBO in beweging helpt scholen om VMBO leerlingen in actie te laten komen. Het project loopt drie jaar. Er kunnen geen aanvragen meer worden ingediend.

Voor wie is VMBO in beweging?

Er nemen 80 VMBO scholen deel, die gezamenlijk minstens 38.400 inactieve VMBO-leerlingen kunnen bereiken. Deze scholen gaan gedurende drie jaar 2010, 2011 en 2012 aan de slag om sport en beweegaanbod op te starten voor de niet-actieve leerlingen. Het kan gaan om nieuw aanbod onder schooltijd, tijdens de pauze's of na schooltijd. Als de opgestarte activiteiten succesvol zijn, is het zaak om te zorgen dat het aanbod een structurele plek krijgt in het schoolbeleid.

Meer informatie en ondersteuning

NISB, KVLO en VO raad vormen samen het landelijke projectteam. Het project vmbo in beweging maakt gebruik van regiocoaches. Verspreid over Nederland zijn er 5 regiocoaches actief die gedurende 1 dag in de week de vmbo scholen in hun regio ondersteunen. De adviseurs helpen de scholen bij de realisatie van een integraal sport en beweegaanbod. Ze zijn bekend met de kansrijke interventies en hebben een goed overzicht van betrokken partijen en mogelijk nieuwe netwerkpartners, bovendien zijn zij ervaren in het ondersteunen van beleidsprocessen op het gebied van sport en bewegen.

Meer informatie op:

i: www.nisb.nl/projecten/kids-jeugd/vmbo-in-beweging

t: (0318) 490900

EU-Schoolfruitprogramma

Wat is EU-Schoolfruitprogramma?

Het EU-Schoolfruitprogramma is bedoeld als laagdrempelige stimulans om te bevorderen dat schoolgaande kinderen samen fruit én groenten eten in de klas. Binnen het EU-Schoolfruitprogramma krijgen basisscholen voor elke deelnemende leerling een gratis periode fruit of groenten. Na deze periode bepalen ouders en de school of zij doorgaan met het gezamenlijk eten van fruit en groenten in de klas.

Voor wie is EU-schoolfruitprogramma?

Alle basisscholen kunnen meedoen; voorwaarde is wel dat de hele school meedoet. Scholen kunnen binnen het EU-schoolfruitprogramma voor alle kinderen van de school voor schooljaar 20-30x gratis groenten en fruit ontvangen.

Het EU-schoolfruitprogramma is een tijdelijke subsidie en daarna kan een school structureel doorgaan met SchoolGruiten en aanvullend kunnen gemeenten ook prima zonder de subsidie van de EU inzetten op het verhogen van de consumptie van groente en fruit op basisscholen.

Meer informatie en ondersteuning

Om voor schoolfruitprogramma in aanmerking te komen, moeten scholen voldoen aan bepaalde voorwaarden. Die staan beschreven op de website.

www.euschoolfruit.nl

De gehele procedure voor het EU-Schoolfruitprogramma staat beschreven in de Circulaire van het Productschap Tuinbouw.

Steunpunt SchoolGruiten
Wageningen University
Postbus 8129, 6700 EV Wageningen
t: 0317 48 59 66
e: euschoolfruit@wur.nl

Nationale Schoolontbijt

Wat is het Nationale Schoolontbijt?

Het Nationaal Schoolontbijt is het grootste ontbijtevenement van Nederland. Meedoen betekent veel voorpret, een plezierige ochtend en instructieve lessen over goede voeding en de rol die brood daarin speelt. In 2003 is het initiatief genomen voor het organiseren van een ontbijt op basisscholen. Met deze activiteit wil het Team Nationaal Schoolontbijt het plezier in en het belang van een goed ontbijt onder de aandacht brengen van schoolkinderen, ouders en leerkrachten. Daarmee hopen ze een bijdrage te leveren aan een grotere kennis over goede en gezonde voeding. Daarbinnen onderstrepen zij het belang van het eten van brood.

Het Nationaal Schoolontbijt is niet alleen leuk voor de leerlingen en collega's. Het is ook een aantrekkelijke kapstok voor lessen en activiteiten over gezonde voeding en de plaats van het ontbijt daarin.

Voor wie is het Nationale Schoolontbijt?

Deelnemen aan het Nationaal Schoolontbijt kan met de hele school. Het Nationaal Schoolontbijt verzorgde in 2008, 2009, 2010 en 2011 elk jaar een ontbijt voor 2.500 scholen. Ruim 500.000 schoolontbijtjes dus, een enorm aantal!

Zowel industriële bakkerijen als warme bakkers verzorgen samen met partners het ontbijt.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.schoolontbijt.nl

Op deze site staat alle informatie over Het Nationaal Schoolontbijt. Ook zijn daar allerlei leuke en leerzame [lessuggesties en -materialen](#) bestellen en downloaden voor alle groepen van het basisonderwijs.

3.3.2 Campagnes onderwijs

Maatschappelijke stages

Wat zijn maatschappelijke stages?

Maatschappelijke stage is een project van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Alle leerlingen die in schooljaar 2011- 2012 zijn gestart in het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo) moeten een maatschappelijke stage doen van minimaal 30 uur. Maatschappelijke stage houdt in dat leerlingen vrijwilligerswerk doen als onderdeel van hun schoolcarrière. Op deze manier leren ze hun directe omgeving op een andere manier kennen en leveren ze een actieve bijdrage aan de samenleving. Dat is goed voor anderen en voor hun eigen persoonlijke ontwikkeling. De school voert de regie, maar er is ook ruimte voor initiatief van leerlingen. Er zijn veel mogelijkheden om stageplekken te creëren. Maatschappelijke stage gaat om het doen van vrijwilligerswerk. Dit vindt vooral plaats in de non-profitsector: bij een vrijwilligersorganisatie, vereniging, instelling of maatschappelijke organisatie. Bedrijven kunnen ook een rol spelen. Denk aan maatschappelijk betrokken ondernemen. Na een uitgebreide pilotfase is maatschappelijke stage vanaf het schooljaar 2011-2012 verplicht.

Voor wie zijn maatschappelijke stages?

De school is verantwoordelijk voor de invoering van de maatschappelijke stage voor haar leerlingen. Voorbereiding en evaluatie liggen in handen van de school. Ook bepaalt de school wat wel of niet geschikt is als maatschappelijke stage. De school kent haar leerlingen immers het beste. Samen met de leerlingen maakt de school goede afspraken over de uitvoering van de maatschappelijke stage, onder andere over de begeleiding. Een leerling is gemotiveerder als de maatschappelijke stage aansluit bij zijn/ haar interesses. De maatschappelijke stage levert dan ook meer op. Daarom is het stimuleren van eigen initiatief belangrijk.

Alles is mogelijk, als het maar gaat om vrijwilligerswerk. Het vraagt om creativiteit van scholen, stagebieders en stagemakelaars om alle leerlingen een stageplek te bieden. Zo ontstaan maatschappelijke stages op allerlei terreinen van vrijwilligerswerk.

Meer informatie en ondersteuning

Maatschappelijke stage wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van OCW, MOVISIE, CPS, NJR en Ouders & COO.

MOVISIE:

t: (030) 789 20 00

i: www.maatschappelijkstage.nl

NISB stimuleert leerlingen, scholen, stagemakelaars en sportverenigingen om stage plaatsen in de sport te lopen/ organiseren.

t: (0318) 49 09 00

i: www.maatschappelijkstageindesport.nl

Campagne 3 + 2 van de KVLO

Wat is de campagne 3+2?

De campagne 3 + 2 staat voor drie uur gym en twee uur een naschools sportaanbod voor iedere leerling van 6 tot 18 jaar. Met '3+2 = een vet/fit idee' kun je de beweegnorm van een uur bewegen per dag, structureel halen. De SCHOOL is dé plek om dat te regelen, want daar bereik je alle kinderen. En op scholen zijn gekwalificeerde docenten, die leerlingen de juiste begeleiding en stimulans kunnen geven. Zowel de goede en fitte als de minder getalenteerde en minder gemotiveerde leerling.

Daarnaast zijn er voor het bewegingsonderwijs richtlijnen opgesteld met einddoelen en leerlijnen, zodat ieder kind gevarieerd en doelgericht les krijgt.

Door beweging aan te bieden in en om de school bereik je alle kinderen én daarmee bied je een structurele oplossing in de strijd tegen te weinig bewegen en overgewicht. Op jonge leeftijd leren regelmatig te bewegen, vergroot de kans dat kinderen later ook blijven bewegen. De KVLO ziet het als haar belangrijkste doel voor de komende jaren om met deze campagne het aantal beweegmomenten in en om de school te laten stijgen.

Voor wie is de campagne 3+2?

Met de campagne wil de KVLO via de scholen ouders, leerlingen en docenten bereiken.

Meer informatie en ondersteuning

KVLO

t: (030) 6920847

i: www.kvlo.nl

Programma Voorbeeldgedrag Ouders 2011

Wat is het Programma Voorbeeldgedrag Ouders 2011?

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en het Voedingscentrum voeren gezamenlijk het programma Voorbeeldgedrag Ouders uit. Doel van dit programma is om ouders van jonge kinderen (0 – 4 jaar) bewust te maken van hun eigen eet- en beweeggedrag en hen uit te dagen om hun eigen gedrag te testen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat veel ouders vinden dat ze al het goede voorbeeld geven op het gebied van eten en bewegen, ook al blijkt dat in de praktijk niet altijd zo te zijn.

Ouders willen het beste voor hun kind en dus spelen we in op deze emotie om onze boodschap zo goed mogelijk bij ouders te krijgen. Het voorbeeldgedrag van ouders wordt in de uitingen van 2011 verbeeld door 'Na-aapje', die in diverse uitingen terug komt. Na-aapje is een aansprekend *character* dat heel duidelijk maakt dat kinderen eet- en beweeggewoonten aanleren door hun ouders na te apen. Een gezonder kind begint dus bij een gezond voorbeeld!

Het concept Na-aapje werkt op bewust en onbewust niveau. Bewust omdat Na-aapje direct staat voor nadoen en voorbeeld volgen. Onbewust omdat de beelden het goede gedrag laten zien.

De campagne wordt gevoerd binnen het Rijksbrede koepelthema 'Gezondheid'.

Voor wie is het Programma Voorbeeldgedrag Ouders 2011?

Het programma is bedoeld voor ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar.

Lokale professionals kunnen hierbij ondersteuning bieden.

Meer informatie en ondersteuning

Test en coachingsite

We willen ouders uitdagen om hun eigen gedrag na te gaan door de test te doen op www.hetgezondevoorbeeld.nl. Er zijn 9 vragen, die zijn gekoppeld aan thema's. Aan het einde krijgen zij persoonlijk advies hoe goed ze het al doen, en waar ze eventueel kunnen verbeteren.

Na de test is er de mogelijkheid om gratis aan te melden voor de coachingsite: 'mijn gezonde voorbeeld'. Op 'mijn gezonde voorbeeld' helpen we ouders om hun plannen uit te voeren. Deelnemers kunnen in kleine stappen werken aan het verbeteren van eet- en beweeggewoonten.

Minizines

Minizines zijn kleine tijdschriftjes boordevol tips en leuke weetjes over gezond eten en voldoende bewegen. Korte tekstjes maken het heel makkelijk om iets op te steken en het ook direct toe te passen. Er zijn acht verschillende versies met specifieke informatie en tips per leeftijdscategorie. Er zijn er vier voor de volwassenen die meer algemeen ingaan op wat zij kunnen doen om het goede voorbeeld te geven: de aanstaande moeder (zwanger), mama, papa, opa en oma. De andere vier gaan wat specifiek in op de behoeften van de kinderen: baby (0-1 jaar), dreumes (1-2 jaar), peuter (2-3 jaar) en kleuter (3-4 jaar).

Voor professionals zijn de minizines beschikbaar in een aantrekkelijke display (van elke versie 20 ex.).

Voorleesboekjes

Voorlezen of samen met je kind een boekje lezen is altijd leuk. En leerzaam. Zeker als het gaat om de avonturen van Na-aapje! In de keuken of in de speeltuin: Na-aapje laat zien hoe leuk het is om lekker te bewegen en gezond te eten.

Posters

Professionals kunnen een posterset van twee posters gratis bestellen voor in de wachtkamer of praktijkruimte.

Instuif-toolbox

Onderdeel van het programma is een uitgebreide instuif-toolbox, gericht op lokale partijen die een inspirerende bijeenkomst willen organiseren in de buurt. Met de uitgebreide handleiding en de vele materialen uit de toolbox is de organisatie van deze laagdrempelige bijeenkomst relatief eenvoudig.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.hetgezondevoorbeeld.nl/professionals

Hier staat meer achtergrondinformatie en zijn de gratis materialen te bestellen.

3.4 Ruimtelijke ordening

3.4.1 Initiatieven en impulsen Ruimtelijke ordening

Aanpak Krachtwijken en 40+ wijken

Wat is de aanpak krachtwijken/ 40+ wijken?

Nederland telt zo'n honderd wijken waar achterstanden zijn en waar bewoners moeite hebben hun situatie te verbeteren. De Rijksoverheid heeft voor het actieplan 40 wijken in 18 steden geselecteerd. Deze wijken waar de problemen het grootst zijn, krijgen extra aandacht op het gebied van wonen, werken, leren, integreren en veiligheid. In het Actieplan Krachtwijken zijn alle betrokkenen aan de slag gegaan met het opstellen van afzonderlijke wijkactieplannen. Met deze wijkaanpak kunnen de aandachtswijken veranderen in wijken waar mensen kansen hebben en graag wonen. De overheid steunde het actieplan financieel (Rijk € 300 miljoen in de periode 2008 -2010).

Aanvankelijk betaalden de woningbouwcorporaties mee aan sociale activiteiten door de zogenaamde Vogelaarheffing. De corporaties hebben bezwaar aangetekend en mogelijk wordt de inning van de Vogelaarheffing ongeldig verklaard. Woningcorporaties betalen nu niet langer mee aan het opknappen van de 40 wijken met de grootste achterstanden. In uitzonderlijke gevallen kunnen corporaties in de vogelaarwijken in 2011 nog geld aanvragen bij het [Centraal Fonds Volkshuisvesting](#) (CFV) om de wijken te verbeteren. Bijvoorbeeld als zij voor 1 januari 2011 met andere partijen meerjarige verplichtingen zijn aangegaan. Het CFV beoordeelt in 2012 welke subsidie wordt toegekend en of aanvullende heffing nodig is.

Dereguliere projectsteun voor corporaties die niet genoeg financiële middelen hebben om bijvoorbeeld een woningproject te bouwen, blijft wel bestaan. Dat geldt ook voor de saneringssteun die zij van het CFV kunnen krijgen als hun voortbestaan door gebrek aan financiële middelen in gevaar is. Het CFV kan alle corporaties hiervoor zo nodig een heffing opleggen.

Gemeenten hebben in totaal 40 wijkactieplannen opgesteld en per gemeente is een charter opgesteld. Een charter is een overeenkomst tussen de Rijksoverheid en de gemeente over de gezamenlijke ambities. De overeenkomst is in principe aangegaan voor 10 jaar. Het overzicht van de krachtwijken staat in bijlage

Naast de krachtwijken is er een budget voor 40+ wijken beschikbaar gesteld om de problemen aan te pakken en de wijk te verbeteren. De 40+ wijken zijn geselecteerd met behulp van de Leefbaarometer. Een slechte score van de Leefbaarometer en een behoorlijke omvang van de wijk (minimaal aantal inwoners) waren uitgangspunt voor het Ministerie om gemeenten uit te nodigen een wijkactieplan in te laten dienen. In twee tranches (2008-2009 en 2009 – 2010) is een budget van 60 mln beschikbaar gesteld.

Voor wie is de aanpak krachtwijken/ 40+ wijken?

40 wijken in 18 gemeenten zijn geselecteerd voor de aanpak krachtwijken (zie bijlage). In totaal zijn 36 wijken in twee tranches geselecteerd voor de aanpak 40+ wijken (Zie bijlage ..). De geselecteerde wijken krijgen nog steeds aandacht van de rijksoverheid. De charters zijn voor een deel gerealiseerd en deels wordt het aangevuld met maatwerkafspraken.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aandachtswijken/

De [Landelijke Alliantie Wijkanaanpak](#) is een alliantie van ruim 60 maatschappelijke instellingen, organisaties en bedrijven die hun bijdrage willen leveren aan de wijkanaanpak.

De partners van de Landelijke Alliantie Wijkanaanpak zijn tot 2018 actief betrokken bij de verbetering van de leefbaarheid in de 40 wijken. Zij zetten zich op verschillende manieren in om deze verbeteringen teweeg te brengen. De partners van de alliantie zijn:

Aannemersfederatie Nederland, Aedes, Albert Heijn, BNA, Bouwend Nederland, Buurtlink, Centrum Gezond Leven, Contactgroep Islam, Contactorgaan Moslims en Overheid, Codename Future, Convenant Overgewicht, Cultuurformatie, CWI, DHV, Fietsersbond, Fundeon, Gezondheidsfondsen, HBO-raad, Het Juridisch Loket, HOGIAF, IBM, IMK, Instituut voor Nationale Onderwijs Promotie, Jantje Beton, Jeugdsportfonds Nederland, Johan Cruyff Foundation, Judobond Nederland, Kamers met Kansen, Kamers van Koophandel Nederland, KNVB, Kunstenaars&CO, Kunstfactor, LOM Samenwerkingsverbanden, LSA, MKB Nederland / VNO-NCW, MO-Groep, Nationale Jeugdraad, Nederlands Architectuurinstituut, NVM, Nederlandse Woonbond, NISB, NOC*NSF, NUSO, NVPB, Oranje Fonds, PO-raad, Richard Krajicek Foundation, Stichting De Bakkerij, Stichting I-Sport, Stichting Leergeld, Stichting Present, Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Ned Gemeenten, Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen, Straatvoetbalbond Nederland, United Smile, UWV, Van Harte Resto, Vastgoed Belang, VVE Belang, Vereniging Eigen Huis, WijkAlliantie

3.4.2 Initiatieven/campagnes ruimtelijke ordening

Aanpak Betaalde voetbal organisaties (BVO) aanpak/ Scoren in de wijk

Van de bewoners in de aandachts- en 40+wijken sport gemiddeld 52% 0 uur per week. In de rest van Nederland is dat 37%. Het bevorderen van sport en bewegen in de wijk heeft een positieve invloed op onder andere de gezondheid, sociale cohesie en ervaren gevoel van veiligheid in de wijk en is dus een belangrijke doelstelling binnen de wijkenaanpak. Vanuit WWI is initiatief genomen om op een aantal manieren, in samenwerking met onder andere het ministerie van VWS, de Stichting meer dan Voetbal, de Cruyff Foundation, de Krajicek Foundation en de Straatvoetbalbond, het aanbod van sport en bewegen in de aandachtswijken te versterken. Hierbij wordt met name in op het versterken van de maatschappelijke rol van Betaald Voetbal Organisaties.

In Nederland zijn diverse Betaald Voetbal Organisaties (BVO's) die, veelal in samenwerking met andere partijen, maatschappelijke activiteiten in de wijken organiseren. BVO's genieten namelijk een grote bekendheid in de wijken en genereren derhalve veel aandacht onder de wijkbewoners. BVO's zijn bij uitstek in staat om groepen in de samenleving te bereiken die door gemeenten en corporaties niet of nauwelijks bereikt kunnen worden. BVO's kunnen hierbij hun (ster)spelers inzetten als rolmodellen. Het maatschappelijk verantwoord ondernemen van voetbalclubs vindt zijn oorsprong in Engeland waar clubs al langer activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid, participatie en sport & bewegen organiseren. Voetbalclub FC Twente kan gezien worden als de voorloper waar het gaat om het ontwikkelen en uitvoeren van maatschappelijke activiteiten in de wijken. Zij hebben in 2005 een wijk in Hengelo geadopteerd (Berflo Es). Inmiddels hebben vrijwel alle BVO's invulling gegeven aan hun maatschappelijke rol middels de inzet op thema's als gezondheid, educatie en participatie.

Enkele goede voorbeelden van activiteiten zijn:

Scoren door scholing is een project waarbij voortijdig schoolverlaters (17- 23 jaar) worden gecoacht hun opleiding af te maken of een passende baan te vinden. Een combinatie van beide is ook mogelijk. De jongeren komen eenmaal per week naar het stadion en krijgen daar begeleiding. Profvoetballers worden als buddy gekoppeld aan één of meerdere jongeren en coachen hen gedurende het traject. Ook de sponsors van de club zijn betrokken, veelal door het aanbieden van stageplaatsen. De voetbalclub heeft dus een verbindende rol in het project. Scoren door Scholing loopt momenteel onder andere bij FC Twente (Enschede/ Hengelo), Vitesse Arnhem en PSV, in samenwerking met hun gemeente en ROC. Bij veel andere BVO's lopen soortgelijke projecten, maar onder een ander naam.

De Street League is een straatvoetbalcompetitie voor alle jeugd van 12 t/m 15 jaar oud. In de competitie draait het om meer dan alleen de sportieve prestaties, want er kunnen punten worden vergaard op drie gebieden: voetbal, buurtbijdrage & sportiviteit. De teams kunnen dus punten verdienen door goed gedrag en door het opknappen van klussen in de wijk. De teams zijn afkomstig uit verschillende wijken in de stad en elk team speelt zijn wedstrijden op een trapveld in de eigen wijk. Bij uitwedstrijden gaat men op bezoek in een andere wijk. De Street League kent zijn oorsprong in Breda, waar 24 wijken meedoen aan de competitie. NAC Breda is de organisator, samen met de gemeente en enkele woningcorporaties. De Street League loopt inmiddels in 10 steden in Nederland.

Het project Scoren voor Gezondheid loopt bij alle 18 Eredivisieclubs. Met Scoren voor Gezondheid zetten betaald voetballers uit de Eredivisie leerlingen van de basisschool aan tot een gezonde leefstijl. Leerlingen tekenen een contract met hun favoriete profvoetballer, waarin zij beloven om gedurende de projectperiode gezond te leven. De profvoetballers fungeren als rolmodel voor de kinderen door hen te laten zien dat je met een gezonde leefstijl topprestaties kunt leveren. Zij komen langs in de klas en werken mee aan sportdagen. Ook is al het lesmateriaal opgemaakt in de clubkleuren. Er hebben sinds de start van het project ca. 20.000 kinderen aan het project meegedaan en de resultaten zijn zeer positief.

Meer informatie en ondersteuning

Stichting Meer dan Voetbal
t: (0343) 493242
i: www.meerdanvoetbal.nl

Cruyff Court

Wat is een Cruyff Court?

Een Cruyff Court is een moderne invulling van het aloude trapveldje dat vroeger te vinden was in veel buurten en wijken, maar dat door de jaren heen vaak is opgeofferd voor verstedelijking en uitbreiding. Met de Cruyff Courts wordt de functie die dat oude trapveldje had, weer terug in de wijk gebracht. De kinderen uit de buurt krijgen een goede, veilige plek om te sporten en door de samenwerking met de buurt, overheid, corporaties, scholen, sport- en voetbalverenigingen, en het lokale bedrijfsleven heeft het Cruyff Court ook een belangrijke sociale functie in de wijk.

Veel speelplekken in de stad zijn verloren gegaan ten koste van huizen. Ook op straat kan niet meer worden gevoetbald. Kinderen willen buiten kunnen sporten en spelen en gemeentes zien meer en meer in dat ruimte om te spelen noodzakelijk is. Met de Cruyff Courts wordt geprobeerd aan die behoefte te voldoen. In samenwerking met de gemeente wordt een goede en veilige sport- en speelplek gecreëerd in de wijken. Het is een ontmoetingsplek, een plek waar thema's als gezondheid, integratie, samen spelen en respect voor elkaar centraal staan.

Voor wie zijn Cruyff Courts?

Een Cruyff Court wordt niet zomaar aangelegd. Er zijn voorwaarden waaraan een stadsdeel of gemeente moet voldoen wil het in aanmerking komen voor de realisatie van een Cruyff Court. Zo moet een Cruyff Court een meerwaarde in de buurt hebben, er moet draagvlak in de wijk zijn, het moet een centrale plek in wijk zijn of kunnen worden, het moet bijdragen aan de beperkte sportmogelijkheden voor de jeugd. Op een Cruyff Court is sport niet alleen het doel, maar ook een middel om thema's zoals sociale verantwoordelijkheid, integratie, samenspelen, normen en waarden aan te kaarten. Om deze thema's optimaal te benutten is een minimaal aantal uren sociaal beheer (activiteiten of toezicht) per week op het Cruyff Court zeer gewenst.

In 2003 is de Johan Cruyff Foundation gestart met het aanleggen van Cruyff Courts. Deze trapveldjes liggen inmiddels in grote aantallen in wijken in Nederland en stimuleren de jeugd uit de wijk om te gaan sporten en bewegen. Van oudsher ondersteunt de Cruyff Foundation al projecten voor jeugd met een beperking in diverse sporten. Voor deze doelgroep is er het Cruyff Court aangepast. Een Cruyff Court aangepast is een multifunctioneel trapveldje dat zo optimaal mogelijk toegankelijk gemaakt wordt voor jeugd met een beperking. Hierbij kunnen de kinderen op het veldje actief aan sport deelnemen of middels een passievere vorm sport en spel ervaren. Door de aanpassingen wordt het toegankelijk voor alle kinderen ongeacht hun beperking.

Meer informatie en ondersteuning

Johan Cruyff foundation

t: (020) 3057766

e: info@cruyff-foundation.org

i: www.cruyff-foundation.org

Krajicek playground

Wat is een Krajicek playground?

Een playground is een plaats waar jeugd kan spelen en /of sporten. Op een playground is plaats om te tennissen, te voetballen en om te basketballen. Een playground beschikt over de mogelijkheid van het uitlenen van sportmaterialen. De playground is een sociaal veilige omgeving. Deze veiligheid bestaat uit bescherming tegen bijvoorbeeld het verkeer door hekwerk, maar ook uit bescherming van waarden en normen t.o.v. andere kinderen. De playground haalt drempels zoals de fysieke afstand tot sportaccommodatie, financiële-, en culturele drempels weg en zorgt voor een toegankelijke plek om te sporten en spelen voor kinderen met overgewicht of voor kinderen uit gezinnen met lage inkomens.

Voor wie zijn Krajicek playgrounds?

Gemeenten, wijkverenigingen, scholen enz kunnen een aanvraag indienen voor de aanleg van een playground. Ze moeten wel voldoen aan de door RKF opgestelde [playground-criteria](#), op het gebied van beheer, inzet sportbegeleiders, financiering enz.

Meer informatie en ondersteuning

Richard Krajicek Foundation

t: (070) 3387445

e: info@krajicek.nl

i: www.krajicek.nl

Fietsknooppuntsysteem

In Belgisch Limburg is het allemaal begonnen. Een nieuwe manier van het bewegwijzeren van fietsroutes. Het is inmiddels over de belangrijkste provincies van België en over een groot aantal provincies van Nederland verspreid. Het is bekend onder verschillende benamingen, zoals fietsknooppuntennetwerk (de meest zuivere benaming!), fietsroutenetwerk en knooppuntensysteem.

Een fietsknooppuntennetwerk is heel eenvoudig: men fietst een route door de bordjes te volgen van het ene genummerde knooppunt naar het andere genummerde knooppunt. Op elk knooppunt staat een informatiepaneel met een overzichtskaart. Met behulp van dit systeem kan men zelf een route samenstellen. Men bepaalt zelf op welk knooppunt men wil beginnen en stippelt op internet of via een gekochte kaart een route uit. Men noteert in de juiste volgorde de nummers van de knooppunten en kunt op pad. De nummers volgen!

Meer informatie

i: <http://www.fietsknooppunten.nl>

3.5 Bedrijfsleven

3.5.1 **Initiatieven en impulsen bedrijfsleven**

Sport & Zaken

Wat is sport en zaken?

Sport & Zaken is een initiatief van het Nederlands bedrijfsleven en heeft als doel sportbonden en sportverenigingen duurzaam te versterken. Hiermee levert Sport & Zaken een bijdrage aan de ontwikkeling van Nederland Sportland. Sport & Zaken geeft invulling aan deze missie door het creëren van een wederkerige relatie tussen de georganiseerde sport en het Nederlandse bedrijfsleven. Dit gebeurt door middel van advies (aan de georganiseerde sport met specifieke kennis en expertise uit het bedrijfsleven), bedrijfssport (Collectief sporten met het bedrijf via het aanbod van de bij NOC*NSF aangesloten sportbonden), sportbestuurdersdatabase (werven en selecteren van nieuwe bestuursleden voor de bij NOC*NSF aangesloten sportbonden), Goud op de Werkvloer (Helpen van (oud-)topsporters met het opdoen van relevante werkervaring tijdens en na hun actieve topsportcarrière).

Voor wie is sport en zaken?

Sport & Zaken heeft de afgelopen jaren op uiteenlopende terreinen een bijdrage geleverd aan de versterking van de georganiseerde sport. De activiteiten van sport en zaken zijn gekoppeld aan de Sportagenda 2012. De Sportagenda betreft de vierjaarlijks geformuleerde doelstellingen, waarmee NOC*NSF Nederland als Sportland op de kaart zet.

Top 10: Nederland behoort structureel tot de top 10 van de wereld.

Leven lang sporten: Sportbonden beschikken over een passend sportaanbod om alle Nederlanders een leven lang bij de sport betrokken te houden.

Versterken bonden: Sportbonden ontwikkelen zich tot sterke organisaties van voldoende schaalgrootte.

Meer informatie en ondersteuning

Sport en zaken

t: (026) 4834482

e: info@sportenzaken.nl

i: www.sportenzaken.nl

Het Nationale Fietsplan: aantrekkelijke fiscale fietsregeling voor werkgever én werknemer

Wat is het Nationale Fietsplan?

Met het Nationale Fietsplan schaffen werknemers op een fiscaal vriendelijke manier een nieuwe fiets aan. De werknemer betaalt de fiets met brutoloonbestanddelen. Het fiscale voordeel kan daarom oplopen tot gemiddeld 42%. Ook de fietsverzekering en de Nationale Fietsbon, te besteden aan accessoires en onderhoud, kunnen via het Nationale Fietsplan met fiscaal voordeel worden aangeschaft.

Het grootste voordeel is het belastingvoordeel. Daarnaast is fietsen naar het werk gezond en zorgt ervoor dat er zonder veel extra moeite de '30 minuten bewegen'-norm per dag wordt gehaald. Er is ook geen stress bij het parkeren en files zijn er niet. En, fietsen naar het werk is natuurlijk ook goed voor het milieu.

Voor wie is het Nationale Fietsplan?

Deelname aan het Nationale Fietsplan is gratis. Uiteraard betaalt de deelnemer natuurlijk wel de kosten van de fiets terug via de verrekening aan de werkgever. Ook voor werkgevers is deelname aan het Nationale Fietsplan gratis. Met het Nationale Fietsplan schaffen werknemers op een fiscaal vriendelijke manier een nieuwe fiets van de zaak aan. Door tijdelijke verlaging van het brutoloon, loopt het voordeel op tot gemiddeld 42%. En voor een werkgever kost de invoering van het Nationale Fietsplan helemaal niets.

Iedereen die regelmatig op de fiets naar het werk komt, of dat van plan is, kan meedoen aan het Nationale Fietsplan. Ook wanneer men meer dan 15 km van het werk woont en (een deel) van de woon-werkreis fietst. De werkgever kan bepaalde voorwaarden stellen aan deelname.

Meer informatie en ondersteuning

Nationale Fietsprojecten

p: Postbus 594, 8440 AN Heerenveen

t: (0513) 65 34 44

i: www.nationalefietsprojecten.nl

Nationaal Bedrijfsfitness Plan: een unieke arbeidsvoorwaarde

Wat is het Nationaal Bedrijfsfitness Plan?

Steeds meer werkgevers zien het verband tussen gezonde werknemers en een gezond bedrijfsresultaat. Een aantrekkelijk arbeidsvoorwaardenpakket is hierbij een must. Niet alleen voor het aantrekken en binden van goed personeel, maar nog meer voor het inzetbaar houden van de medewerkers.

Ter stimulering van sport en beweging heeft het kabinet een fiscale vrijstelling voor bedrijfsfitness in het leven geroepen. Dankzij deze vrijstelling is het voor zowel de werkgever als zijn medewerkers financieel aantrekkelijk om te gaan fitnesssen. De vele regels en voorwaarden maken de invoering van een fitnessregeling echter niet eenvoudig en erg tijdrovend. Hiervoor biedt Bedrijfsfitness Nederland dé oplossing.

Met het Nationaal Bedrijfsfitness Plan neemt Bedrijfsfitness Nederland voor een werkgever de gehele opzet en uitvoering van bedrijfsfitness uit handen. Bedrijfsfitness Nederland kent alle ins en outs over fiscale fitnessregelingen, onderhoudt de contacten met de fiscus en beschikt over een uitgebreid netwerk van fitnesscentra. Met een intensieve communicatie wordt de regeling binnen uw organisatie geïntroduceerd. De Klantenservice zorgt vervolgens voor de afhandeling van abonnementsaanvragen en de afstemming met fitnesscentra.

Voor wie is het Nationaal Bedrijfsfitness Plan?

Bedrijfsfitness Nederland zorgt ervoor dat de fiscale mogelijkheden optimaal worden benut, uw medewerkers met ruim 40% belastingvoordeel worden gestimuleerd in sport en beweging en uw organisatie haar focus kan houden op de eigen activiteiten. Dit alles wordt geheel kosteloos uit handen genomen.

Door bedrijfsfitness te introduceren als cafetariaregeling wordt een bedrijfsfitnessabonnement uitgeruild met bijvoorbeeld brutoloon. Dit levert de deelnemer zo'n 40% korting op zijn abonnement op. Zo betaalt de werknemer voor zijn abonnement van 35 euro nog maar 20 euro. Naast de voordelen van gezondere medewerkers heeft ook de werkgever financieel voordeel bij de introductie van een bedrijfsfitnessplan. Door de ruil met brutoloon bespaart de werkgever namelijk op de sociale werkgeverslasten. Met een werkgeversbijdrage van bijvoorbeeld 5 euro, die geheel kostenneutraal kan worden gefinancierd door deze besparing, loopt het voordeel voor de werknemer op tot zelfs 50%!

De fiscus heeft gesteld dat een werkgever zoveel fitnesslocaties mag aanwijzen als dat hij zelf aan vestigingen heeft. Ook mag er per vestiging een fitnessketen geselecteerd worden in plaats van een fitnesscentrum. Binnen deze fiscale spelregels kan een werkgever een selectie maken uit het grootste landelijke bedrijfsfitnessnetwerk met meer dan 950 fitnesslocaties (kijk voor een actueel overzicht op onze website). Bedrijfsfitness Nederland werkt hierbij ook samen met alle grote fitnessketens, zoals bijvoorbeeld HealthCity, Fitness First, Fit for Free, SportCity en Achmea health Centers.

Meer informatie en ondersteuning

Bedrijfsfitness Nederland

a: Postbus 842, 8440 AV Heerenveen

t: (0513) 633 111

e: info@bfnl.nl

i: www.bedrijfsfitnessnederland.nl

Maatschappelijke beursvloeren

Wat zijn Beursvloeren?

De Maatschappelijke Beursvloer is een lokaal evenement waar maatschappelijke behoeften worden verhandeld: vraag en aanbod van vrijwilligerswerk in de meest brede zin van het woord.

Verskillende werelden ontmoeten elkaar op de Beursvloer. Het rendement van de Maatschappelijke Beursvloer bestaat uit nieuwe contacten, netwerken en samenwerkingsverbanden. Partijen die elkaar anders niet snel tegen zouden komen raken in gesprek. Nieuwe allianties worden gesloten. Allianties die naast concrete activiteiten leiden tot betrokkenheid, inspiratie en plezier.

Inmiddels hebben, verspreid over het land, zo'n 75 Maatschappelijke Beursvloeren plaatsgevonden. Hieruit zijn enkele tienduizenden matches ontstaan. Zou je deze matches omrekenen naar klinkende munten, dan gaat het om een rendement van enkele miljoenen euro's per jaar. Dit samen maakt de Maatschappelijke Beursvloer met recht de Beursvloer met het grootste (maatschappelijke) rendement!

Voor wie is een Beursvloer?

Bedrijven, serviceclubs, scholen, maatschappelijke organisaties, vrijwilligersorganisaties en overheden ontmoeten elkaar. De sfeer is informeel en dynamisch. Doel: het maken van een match. Wat de een biedt, is voor de ander zeer gewenst. De matches hebben betrekking op menskracht, kennis, toegang tot netwerken, materiaal, faciliteiten en creativiteit. Bij voorkeur is de match tweerichtingsverkeer waardoor er een gelijkwaardig partnerschap ontstaat. Er wordt gehandeld op de Maatschappelijke Beursvloer, maar met gesloten beurzen.

Zie het voor u; een middelgrote stad in Nederland waar circa 100 lokale organisaties aan de Maatschappelijke Beursvloer deelnemen. Goed voorbereide afgevaardigden van vrijwilligersorganisaties, bedrijven, serviceclubs, gemeente, fondsen, scholen, provincie en media ontmoeten elkaar en gaan netwerken.

Er zijn verschillende expertisehoeken waar de deelnemers met hun vraag of aanbod terecht kunnen. Denk hierbij aan menskracht, materiaal of deskundigheid. In een dergelijk hoek treffen zij alle organisaties die een vraag of aanbod hebben op dat gebied. Hoekmannen helpen bij het maken van een match. Hoekmannen zijn mensen die een groot lokaal netwerk hebben en zo de juiste personen met elkaar in contact kunnen brengen.

Maar eerst is de opening. Een lokale bekendheid opent de Beursvloer. Partijen die elkaar anders niet snel tegenkomen, spreken elkaar. Een Maatschappelijke Beursvloer swingt, er is immers maar 1.5 tot 2 uur handelstijd. Iedereen is gespist op het vinden van goede contacten. Het krioelt. Het bruist. Zo ziet een Maatschappelijke Beursvloer eruit!

Door de netwerken die op een Beursvloer ontstaan te koppelen aan activiteiten op het gebied van Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO), zoals NL DOET, of als voedingsbodem te gebruiken voor het oprichten van een MBO-platform, kan de Beursvloer als vliegwiel dienen om MBO duurzaam een plek in de lokale samenleving te geven.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.movisie.nl

i: www.mvonderland.nl

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Wat is Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in relatie tot sport?

Gebaseerd op: www.meerdansport.nl

Volgens de definitie van MVO-Nederland betekent Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen dat een organisatie of bedrijf naast het streven naar winst (profit) rekening houdt met het effect van haar of zijn activiteiten op het milieu (planet) en dat er oog is voor de menselijke aspecten (people). Het gaat er om een balans te vinden tussen people, planet en profit, temeer daar steeds vaker blijkt dat een balans tot betere resultaten leidt voor zowel de (sport)organisatie als de samenleving. Het Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) richt zich op het leveren van een bijdrage aan de samenleving en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Voor wie is Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen?

De sportwereld heeft op deze terreinen een eigen verantwoordelijkheid.

De organisaties die in de sport actief zijn, van bonden, verenigingen tot en met leveranciers van artikelen en diensten, dienen ook bij te dragen in het zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke problemen. Te denken valt daarbij aan de volgende onderwerpen:

Gezondheid: Sport is in de kern al erg maatschappelijk betrokken. Naast vermaak en plezier bevordert sport de gezondheid. Ook in preventieve zin heeft sport een functie, denk daarbij aan het voorkomen van diabetes.

Sport- en arbeidsparticipatie: Meer ouderen, meer allochtonen, meer arbeidsongeschikten, meer mensen met een fysieke of geestelijke beperking en meer vrouwen willen sporten en aldus ook meer betrokken zijn bij de maatschappij.

Armoedebestrijding / mensenrechten: Ook op dit terrein kan de sport een bijdrage leveren. Denk daarbij aan de fabricage van sportkleding. Hierbij zijn kinderhanden uit den boze.

Milieu biodiversiteit: Door energiebesparing, de aanmaak en aankoop van recycling producten en het gescheiden inzamelen van afval kan de sport een belangrijke spelen.

Kwaliteit van arbeid: Door te zorgen voor goede trainingen en opleidingen, door oog te hebben voor prettige werkomstandigheden, fair play en de ethiek kan de sport ook op dit terrein een wezenlijke bijdrage leveren.

Leefbaarheid: Samen met gemeenten, woningcorporaties en sportverenigingen kan de leefbaarheid in stad, buurt of wijk verbeterd worden en kan aan met name jongeren structuur gegeven worden.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.mvonderland.nl

i: www.wereldz.nl

3.5.2 Campagnes bedrijfsleven

BRAVO Kompas voor bedrijven

Wat is het BRAVO kompas?

Het BRAVO kompas is een 7 stappen model, dat organisaties ondersteuning geeft bij de ontwikkeling van het gezondheidsbeleid binnen de organisatie. Het BRAVO kompas helpt bij vitaal personeel, enthousiasmeert werknemers, voorkomt uitval en zorgt voor een hogere productiviteit. Investeren in 'Gezond leven' loont.

Het BRAVO-kompas biedt informatie over

- In 7 stappen naar een gezondheidsbeleid
- gezonde leefstijl en werk
- de BRAVO thema's: [Bewegen](#), [Roken](#), [Alcohol](#), [Voeding](#) en [Ontspanning](#)
- vitale werknemers
- ondersteunende instrumenten
- good practices

Voor wie is het BRAVO kompas

Het kompas kan worden ingezet door bedrijven en organisaties. Het kompas gaat er vanuit dat de organisatie/het bedrijf aan de Arboret voldoet en een personeelsbeleid voert.

Meer informatie en ondersteuning

NISB,

t: (0318) 490900

i: www.nisb.nl/kennisplein-sport-bewegen/instrumenten/bravo-kompas/

4. De samenhang van de impulsen, verbinding tussen sectoren, ondersteunende initiatieven en interventies

4.1 Samenhang van de impulsen, verbinding tussen sectoren

- Samenhang impulsen – *NASB en Combinatiefunctionaris*
- Samenhang impulsen – *NASB en Gezonde slagkracht*
- Verbinding tussen zorg en sport en bewegen in de wijk – belang van netwerken

4.2 Ondersteunende initiatieven

- Handreiking Gezonde Gemeenten
- Lokaal Actief
- Sport Lokaal samen
- Netwerken in beweging
- JOGG
- De Gezonde School
- Platform Sport, Bewegen en Onderwijs - Sport Lokaal Samen - VSG
- Leidraad sport, bewegen op school

4.3 Interventies: Masterplan Effectief Actief - gevalideerde interventies leveren méér op!

4.1 Samenhang impulsen, verbinding tussen sectoren

Veel impulsen en daarbij ook organisaties die ondersteuning bieden. Wie doet wat en welke ondersteuning en combinaties zijn mogelijk? Hieronder staat een aantal voorbeelden van gecombineerde inzet van aantal impulsen en een overzicht van settings in de wijk

1. Samenhang impulsen – *NASB en Combinatiefunctionaris*

Gemeenten kunnen van verschillende impulsregelingen gebruik maken om inactiviteit onder de jeugd terug te dringen. Het rijk stimuleert dit met twee regelingen richting gemeenten: ***Impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) en Impuls Brede School, Sport en Cultuur***. Het NASB zet financiën in om lokale activiteiten (kansrijke interventies) te starten gericht op bewegingsstimulering van inactieve jeugd. De combinatiefunctionaris kan de persoon zijn die de activiteiten uitvoert en coördineert. Het is mogelijk om als combinatiefunctionaris, naast de gymlessen op school en de trainingen bij de sportvereniging, ook interventies uit te voeren gericht op inactieve jeugd. Het NASB biedt de mogelijkheid om gebruik te maken van (en ondersteund te worden in) een aantal specifieke interventies gericht op jeugd.

Kenmerken	NASB	Brede school, sport en cultuur
Looptijd	2008 – 2014	Vanaf 2008 structureel
aantal gemeenten	Ca 100 gemeenten	Alle gemeenten
Doelgroep	Alle inactieven	Jeugd
<i>Geld bestemd voor</i>	<i>Inzet kansrijke interventies</i>	<i>Inzet menskracht</i>
Ondersteuning	NISB	VSG
Interventies	Bewegkriebels, beweegplezier, lekker fit, be-fit, Kies voor hart en sport, I run to be fit, alle leerlingen actief, Jump in,	
website	www.nasb.nl www.nisb.nl	www.combinatiefuncties.nl

2. Samenhang impulsen – Gezonde Slagkracht en NASB

Gemeenten kunnen van verschillende impulsregelingen gebruik maken om inactiviteit en ongezonde leefstijl terug te dringen, met name onder mensen met een lage sociaal economische status (SES). Het rijk stimuleert dit met twee regelingen richting gemeenten: **Impuls Nationaal Actieplan Sport en Beweging (NASB)** en **Impuls Gezonde Slagkracht (ZonMw)**. Het NASB zet financiën in om lokale activiteiten (kansrijke interventies) te starten gericht op bewegingsstimulering van lage SES doelgroepen. Vanuit Gezonde Slagkracht is geld beschikbaar voor integrale aanpak preventie van overgewicht. Het is mogelijk deze beide impulsen gezamenlijk in te zetten en interventies uit te voeren gericht op lage SES doelgroepen.

Kenmerken	NASB	Gezonde Slagkracht
Looptijd	2008 – 2014	2010 - 2014
Aantal gemeenten	Ca 100 gemeenten met grootste gezondheidsachterstanden	Ca 50 gemeenten aanvraag indienen
Doelgroep	Alle lichamelijk inactieve inwoners	overgewicht
Geld bestemd voor	Inzet kansrijke interventies	Inzet erkende interventies
Ondersteuning	NISB	ZonMw en NICIS
Interventies	NASB interventielijst	CGL interventies
website	www.nasb.nl www.nisb.nl	www.gezondeslagkracht.nl www.loketgezondleven.nl

3. Verbinding tussen zorg en sport en bewegen in de buurt – het belang van netwerken

Het landelijk beleid van het ministerie van VWS, directie sport, kent een lange beleidshistorie van stimuleringsmaatregelen gericht op het lokaal bouwen van verbindingen tussen diverse partijen (sport, welzijn, zorg en onderwijs). De Breedte Sport - en de Buurt, Onderwijs, Sport (BOS) Impuls, het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB), de Impuls Brede scholen, Combinatiefunctionarissen ... Het ministerie beoogt hiermee drempels voor sport en bewegen te verlagen voor alle soorten doelgroepen; jeugd, ouderen, kinderen, inactieven, chronisch zieken, volwassenen. Daarbij staat centraal dat niet alleen het verhogen van sportparticipatie een doel is, maar dat sport en bewegen een belangrijke rol spelen in het verkrijgen en behouden van een gezond en actief leven op individueel niveau en bijdraagt aan leefbaarheid en participatie op wijk- en buurtniveau.

In de loop van het laatste decennium is sport en bewegingsstimulering in toenemende mate een regulier bestanddeel geworden van gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Directe aanleiding daartoe vormt onder meer de landelijke toename van mensen met overgewicht. De jongste beleidsbrief Sport van het Ministerie, "Sport en bewegen in Olympisch perspectief (mei 2011)", bouwt voor op bovenstaande inzichten en ontwikkelingen. 'Sport en bewegen in de buurt en werken aan een veilig sportklimaat' worden in de nabije toekomst centrale thema's binnen de kaders van sport en beweegbeleid. Daarbij legt het ministerie een nadrukkelijke verbinding met haar Gezondheidsnota "Gezond dichtbij", waarin bewegen een permanente plek gekregen lijkt te hebben in de strategieën voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie

In oktober 2011 hebben de minister en staatssecretaris van VWS een brief naar de tweede kamer gestuurd over Zorg en ondersteuning in de buurt. Het is de bedoeling dat er voor de zomer van 2012 een concreet werkplan met maatregelen en een tijdspad om de zorg en ondersteuning in de buurt daadwerkelijk te versterken. In deze kamerbrief wordt benadrukt dat bewegen een positieve invloed heeft op een gezonde leefstijl. Ook wordt het belang aangegeven van voldoende sport- en beweegmogelijkheden in de buurt en van de samenwerking tussen sport, onderwijs, zorg, welzijn enz., met andere woorden *lokale netwerken zijn essentieel voor de verbinding tussen de sectoren*.

Hieronder worden het belang van netwerken en enkele ervaringen vanuit de BeweegKuur beschreven. Deze tekst is (gedeeltelijk) overgenomen uit het hoofdstuk wijk en buurtgericht netwerken voor Boek 'Persoonsgerichte preventie verbindt'.

Belang van netwerken- ervaringen vanuit de BeweegKuur

Vanuit de BeweegKuur is veel ervaring opgedaan met het vormen van lokale en regionale netwerken. Netwerken ontstaan op verschillende manieren. Spontaan vaak bottom-up, maar in de BeweegKuur zijn netwerken ingezet als middel om van landelijk naar lokaal niveau te werken. Er is hier dus sprake van een top down benadering, waarbij stapsgewijs aan netwerken is gebouwd. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij bestaande netwerken. Verder werd ontwikkeling vanuit landelijk niveau naar lokaal niveau gestimuleerd.

De ervaring in de BeweegKuur leert dat het vormen van effectieve netwerken een tijdrovend proces is. Bij aanvang van de BeweegKuur in 2007 is in eerste instantie geïnvesteerd in het stimuleren en faciliteren van multidisciplinaire samenwerking tussen professionals uit de eerstelijns zorg. De samenwerking tussen huisarts, leefstijladviseur, fysiotherapeut en diëtist is integraal onderdeel van de Gecombineerde Leefstijl Interventie BeweegKuur, waarbij deelnemers met gewichtsgerelateerde problemen worden begeleid naar een gezonde leefstijl. De interventie heeft als doel een duurzame gedragsverandering op het gebied van bewegen en gezonde voeding te bewerkstelligen bij de deelnemers. De BeweegKuur start in de zorg. Maar om een duurzaam effect te bereiken is het erop gericht dat mensen hun nieuwe leefstijl zelfstandig en in hun eigen wijk/buurt kunnen voortzetten. Deze verbinding tussen zorg en sport- en beweegaanbod bestond nog niet en bleek een lastige. Organisaties en hun medewerkers uit de zorg spreken een andere taal dan medewerkers uit de sport- en beweegsector. Ze hebben voor een deel andere belangen, hebben ervaring met verschillende doelgroepen en hebben andere vakkennis en kennis van de doelgroep. Het proces om tot een

gezamenlijk netwerk te komen bleek te verschillen, omdat de eerder genoemde lokale initiatiefracht en context zo bepalend zijn. Binnen de BeweegKuur is daarom in 2009 gekozen voor de 3-trap; NISB richtte zich hierbij als landelijk instituut, in samenwerking met andere landelijke partners, voornamelijk op de ondersteuning van de regionale netwerken.

De ontstane netwerken in de BeweegKuur hebben meestal als doel om te verbreden en (op termijn) ook andere preventiethema's op te pakken. De ervaringen, successen en tips van deze netwerken zijn ook voor andersoortige netwerken interessant.

In de BeweegKuur is de eerste jaren vooral aandacht besteed aan de samenwerking binnen de eerstelijnszorg. Alleen een compleet en aanvullend geschoold team van zorgverleners (huisarts, praktijkondersteuner, fysio- of oefentherapeut en diëtist) kan de BeweegKuur aanbieden. Deze 'netwerkvorming' binnen de eerstelijnszorg loopt goed, onder andere dankzij het brede aanbod van BeweegKuur cursussen aan vijf hogescholen en de betrokkenheid en ondersteuning van de ROS'en. De doorstroom van deelnemers van zorg naar lokaal sport- en beweegaanbod en de betrokkenheid van de gemeente, bleken echter nog aandachtspunten. Hier wordt in 2010 en 2011 hard aan gewerkt door met name de eerder genoemde regionale netwerken, met ondersteuning van NISB en andere landelijke partijen.

Good practice 'betrokkenheid gemeente': Ommen

In Ommen is in 2008 een BeweegKuur locatie gestart. Omdat de doorstroom van deelnemers van de zorg naar het lokale sport- en beweegaanbod niet goed liep, hebben de zorgverleners en de ROS adviseur de gemeente benaderd. Zij stelden vast dat veel deelnemers het liefste op eigen kosten bij de fysiotherapeut wilden blijven bewegen, omdat de omgeving en de groep bekend en veilig voor hen waren. De stap naar bewegen in regulier lokaal aanbod werd hierdoor steeds groter. De gemeente heeft daarom de Stichting Aangepaste Recreatie en Sport gevraagd een groep te starten voor mensen met overgewicht of een chronische aandoening. In deze groep doen de deelnemers ervaring op met bewegen zoals dat plaatsvindt bij georganiseerde vormen van sport buiten de zorg. De eerste groep heeft gedraaid met subsidie van de gemeente. Inmiddels is er een groep bezig die kostendekkend is en die geleid wordt door een trainer van de plaatselijke gymnastiekvereniging. Dit project is succesvol omdat veel deelnemers lid worden van de gymnastiekvereniging of proeflessen gaan volgen bij andere verenigingen en aanbieders van sport- en beweegactiviteiten. De betrokken professionals denken dat de groepsbinding ook bijdraagt aan het succes van het project. De gemeente is nog steeds betrokken, onder andere als facilitator voor accommodaties en vergaderruimte voor het netwerk.

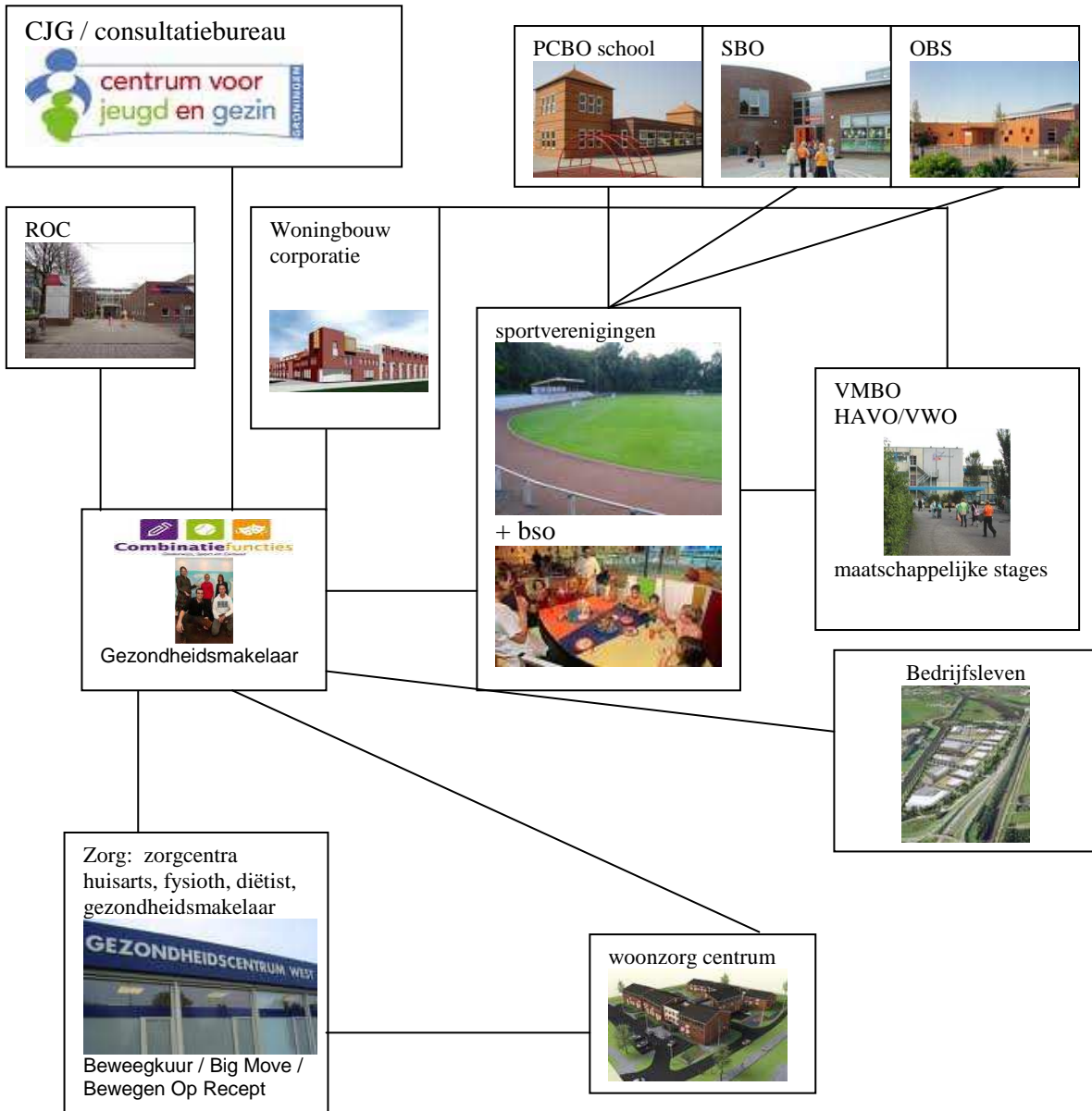
Betrokkenheid van de gemeente lijkt essentieel voor een effectief lokaal netwerk. Niet alleen vanwege de borging in lokaal beleid, maar ook omdat de gemeente in staat is de netwerkvorming te regisseren en faciliteren en verbindingen te maken tussen verschillende projecten, initiatieven, professionals en burgers. De regionale netwerken in de BeweegKuur hebben echter vaak moeite om de gemeente te betrekken, zeker in tijden van bezuinigingen. Regionale partijen die succesvol zijn in het betrekken van gemeenten, geven aan dat het belangrijk is te benadrukken dat dergelijke initiatieven niet veel geld maar vooral een tijdsinvestering vragen. Daarnaast draagt het bij aan het behalen van resultaten op verschillende beleidsterreinen, zoals sport, zorg, integratie, leefbaarheid en participatie. Door dit te benadrukken worden de mogelijkheden in een gemeente vergroot. Feit blijft echter dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten en dat het belangrijk is om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij bestaande projecten, initiatieven en netwerken.

Good practice 'doorstroom zorg – sport en bewegen': Amsterdam-Zuid

Rondom een BeweegKuur locatie in Amsterdam-Zuid is een netwerk ontstaan waarbinnen de zorgverleners samenwerken met een aantal sport- en beweegaanbieders, waaronder een sportief wandeltrainer en een MBVO-begeleider. Ook aanbieders van Big!Move (een andere leefstijlinterventie) en de gemeenteambtenaar sport voor stadsdeel Zuid participeren in het netwerk. Een van de betrokken fysiotherapeuten van de BeweegKuur locatie heeft laten weten dat zij in het begin haar twijfels had over deelname aan de BeweegKuur en het netwerk. Zij en haar collega's vroegen zich af of het verstandig zou zijn om samen te gaan werken met andere fysiotherapeuten en aanbieders van sport- en beweegactiviteiten. Zou deze samenwerking hen geen klanten, en dus inkomsten, gaan kosten? Inmiddels zijn deze fysiotherapeut en haar collega's tot de conclusie gekomen dat het tegenovergestelde het geval is. De samenwerking heeft hen eerder meer nieuwe klanten opgeleverd, doordat de sport- en beweegaanbieders ook regelmatig BeweegKuur deelnemers en andere sporters doorverwijzen naar de fysiotherapeut. Daarnaast geeft de betreffende fysiotherapeut aan dat het contact met andere zorgverleners en sport- en beweegaanbieders haar werk leuker heeft gemaakt en voor extra verdieping heeft gezorgd.

Het 'concurrentievraagstuk' is in veel lokale netwerken een probleem. Veel fysiotherapeuten staan in het begin niet te trappelen om hun klanten door te verwijzen naar sport- en beweegaanbieders, omdat zij zelf ook vaak beweeggroepen begeleiden. Ook tussen verschillende sport- en beweegaanbieders onderling kan sprake zijn van concurrentie. Het vergt moed, een visie en vooral enthousiasme om hier toch mee aan de slag te gaan. NISB en regionale netwerken kunnen dit proces stimuleren en ondersteunen, onder andere door goede voorbeelden zoals in Amsterdam-Zuid te verspreiden. Ook voor lokale netwerkpartners geldt, evenals voor de regionale partijen, dat er vaak sprake is van een gedeelde ambitie maar ook tegengestelde belangen. Door dit openlijk met elkaar te bespreken en gezamenlijk te zoeken naar de win-win-situatie, kunnen de professionals elkaars vertrouwen winnen en heeft het netwerk een kans van slagen.

4. Handige combinaties: Overzicht van settings in de wijk die interessante kansen bieden voor aanpak gezonde leefstijl van wijkbewoners

Handige combinaties: *Lokaal Actief: Gezond Leven van Wieg tot Graf*

Dit is een overzicht van mogelijke interventies en activiteiten voor specifieke doelgroepen die kunnen worden gekoppeld aan de verschillende settings zoals aangegeven in het overzicht op de vorige pagina. Uiteraard zullen er voldoende kansen ontbreken, echter dit geeft wel een redelijk beeld hoe men lokaal keuzes kan maken, afhankelijk van mogelijkheden, aanbod en middelen.

Algemeen

- Zorg voor aantrekkelijke beweegomgeving met voldoende beweegruimte
- Stimuleer ommetjeswandelen (met aandacht voor toegankelijkheid voor allen)
- Fietsknooppunten systeem optimaliseren
- Actief (dmv spierkracht) naar ... (school, winkel, werk, sportvereniging)...
- Promoten Beweegmaatje
- Scoor een Sportmaatje: stimuleer dat actieve sporters/bewegers hun inactieve 'omgeving' introduceert
- Jaarlijkse sport- en gezondheidsmarkt
- ROC: NNGB + voedingsrichtlijnen in inburgeringscursus + ommetje wandelen & fietscursus

0-4 jarigen

- Consultatiebureau + Centra voor Jeugd en Gezin: Voorlichting over NNGB en Richtlijnen Gezonde Voeding; zie campagne rolmodellen NISB + Voedingscentrum: 'Naapje'
- Peuterspeelzaal: Beweegkriebels & Eetplezier

4-12 jarigen

- Alle kinderen krijgen op school dagelijks 60 M bewegen (2-3x gym, liefst met vakleerkracht LO)
- Ga voor Gezond, Lekker Fit, JUMP-in, (S)cool on wheels, De Klas Beweegt, Club Extra, Alle Leerlingen Actief, Oranjesponsorloop, Nationale Schoolontbijt, Klasse lunch, Schoolgruiten, www.gezondtrakteren.nl, Coach & coach, Scoren voor Gezondheid, ...

12-18 jarigen

- VMBO in Beweging
- WhoZnext (leerlingen voor leerlingen door leerlingen zie: www.whoznext.nl)
- Maatschappelijke (sport)stages
- De Gezonde Schoolkantine
- Krachtvoer, Alle Leerlingen Actief, Do-It, CoolFit

18 - plus

- bedrijven: Lunchwandelen, Nationale Fietsplan, Nationale Bedrijfsfitnessplan, Bedrijfssport
- wijk + zorg: Beweegkuur (StapjeFitter), Big!Move, Bewegen op Recept

50 - plus

- Meer Bewegen voor Ouderen, GALM (+ Gallom, Grosso, etc)
- Botten & spieren, In Balans, Fitness voor Ouderen
- Promotie NIB-tv

Aangepast bewegen:

- G-sport stimuleren
- Overzicht aangepast bewegen aanbod in regio (b.v. www.usportanders.nl)
- Wijk rondom woonzorgcentra: routes voor mensen met loophulpmiddelen + Meer Daagse(n) voor mensen met loophulpmiddelen

4.2 Ondersteunende initiatieven

Hieronder staat een overzicht met ondersteunende initiatieven vanuit verschillende organisaties. Dit is niet een uitputtend overzicht, maar een aantal voorbeelden van succesvolle en handige initiatieven. Het betreft veelal integrale aanpakken (waar de intersectorale samenwerking centraal staat) ofwel Handreikingen waarmee organisaties ondersteund kunnen worden.

Handreiking Gezonde Gemeenten

Wat is de handreiking gezonde gemeente?

Elke vier jaar beschrijven gemeenten hun lokale ambities op het gebied van gezondheid in een gemeentelijke nota. De handreiking biedt daarbij enerzijds concrete handvatten waarmee direct aan de slag kan worden gegaan. Anderzijds is de handreiking een bron van inspiratie, met verwijzingen naar achtergrondinformatie en voorbeelden uit de praktijk. Dat gebeurt rond zes gezondheidsthema's: roken, overgewicht, depressie, alcohol, seksuele gezondheid en letsel. Deze thema's worden in de handreiking apart uitgewerkt, maar volgens een gemeenschappelijke rode draad: een beleidscyclus van de voorbereiding tot en met de evaluatie.

In de handreiking staat algemene informatie over de context en randvoorwaarden die van belang is voor gemeentelijk gezondheidsbeleid. Daarnaast bevat de handreiking informatie over de vier fasen van de beleidscyclus van gezondheidsbeleid.

Vijf themadelen beschrijven hoe de beleidscyclus concreet kan worden ingevuld voor vijf verschillende thema's: roken, overgewicht, depressie, alcohol en seksuele gezondheid
Een checklist helpt u om de verschillende fasen uit de beleidscyclus te doorlopen.

Voor wie is de handreiking gezonde gemeente?

De handreiking is bestemd voor gemeenten en hun partners die bijdragen aan gemeentelijk gezondheidsbeleid.

Meer informatie en ondersteuning

RIVM

a: Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 3721 MA Bilthoven

e: hanneke.van.zoest@rivm.nl

t: (030) 2743962

i: www.loketgezondleven.nl/settings/gezonde-gemeente

Lokaal Actief

Wat is Lokaal Actief?

Lokaal Actief stimuleert ambtenaren van gemeenten om integraal werk te maken van het bevorderen van een gezonde leefstijl. Daarbij richt de gemeente zich vooral op gezond eten en bewegen. De basis hiervoor is de samenwerking tussen gemeenten, lokale en regionale organisaties.

Door samen te werken:

- worden meer en betere strategieën en methodieken ontwikkeld.
- komen leefstijlprogramma's echt van de grond.
- worden de lasten van de activiteiten gedeeld.

Voor wie is de aanpak Lokaal Actief bedoeld?

De activiteiten van de aanpak Lokaal Actief richten zich op inwoners die er een ongezonde leefstijl op na houden, zoals onvoldoende bewegen en ongezond eten. Daarnaast richten de activiteiten zich op mensen met overgewicht. Specifiek worden de volgende doelgroepen bereikt:

- jeugd;
- volwassenen/werknemers;
- 50-plussers/mensen met een chronische aandoening/mensen met een beperking;

De nadruk ligt op mensen met een lager opleidingsniveau en/of lager inkomensniveau. Dit zijn dikwijls ook mensen die gezondheidsachterstand(en) hebben en voor wie extra aandacht gewenst is.

Het succes van Lokaal Actief

Het succes van Lokaal Actief ligt in de integrale benadering van bewegen en gezonde voeding en de inzet van verschillende deskundigen. Voor de opzet en uitvoering van Lokaal Actief wordt vooral met bestaande budgetten gewerkt.

Na inzet van Lokaal Actief:

- beschikt de gemeente beschikt over een duurzame integrale aanpak van een gezonde leefstijl;
- zijn optimale lokale omstandigheden gerealiseerd om gezond eten en bewegen te bevorderen;
- zijn de inwoners veel meer bekend met noodzakelijke lichaamsbeweging en gezonde voeding.

Lokaal actief wordt vaak samen met de campagne 30minutenbewegen ingezet. De campagne is de communicatieboodschap, lokaal actief de werkwijze voor de gemeente. Combinatiefunctionarissen kunnen worden ingezet om de verschillende sport- en beweegactiviteiten te begeleiden. Als een gemeente ook nog impulsgeld van NASB of gezonde slagkracht heeft, zijn er veel activiteiten mogelijk.

Meer informatie en ondersteuning

gezondheidsinstituut NIGZ

Maarten Stiggelbout

t: (0348) 437674

e: mstiggelbout@nigz.nl

i: www.lokaalactief.nl

Gemeenten kunnen ondersteund worden via Masterclasses. Er is een digitale Community waarbij aangesloten gemeenten met elkaar kennis kunnen uitwisselen en discussiëren.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)- Convenant Gezond Gewicht

Wat is JOGG?

Jongeren Op Gezond Gewicht, JOGG, is de beweging waarbij iedereen in de stad, dorp of wijk zich inzet om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. Het is een lokale, duurzame, intersectorale aanpak die bewezen effectief is om de stijging van overgewicht bij jongeren om te zetten in een daling. Voldoende bewegen en gezonder eten wordt de norm. Dit gebeurt in een JOGG-gemeente. Daar is de gezonde keuze de meest eenvoudige keuze. Iedereen in zo'n stad, dorp of wijk zet zich hiervoor in. Het is een lokale aanpak waarbij niet alleen ouders en gezondheidsprofessionals zich bezighouden met de leefstijl van de kinderen maar bijvoorbeeld ook winkeliers, bedrijven, scholen en de gemeente zelf.

Samenhang in activiteiten, de samenwerking tussen (lokale) overheden, gezondheidsinstellingen en bedrijven (publiek-private samenwerking) en het inzetten van marketingtechnieken om mensen te verleiden om gezonder te gaan leven (sociale marketing) vormen de belangrijkste onderdelen van de JOGG-aanpak.

JOGG is een initiatief van Convenant Gezond Gewicht. Dit Convenant is in 2009 getekend door het ministerie van VWS en ruim 20 partijen uit het bedrijfsleven, grote steden en maatschappelijk veld. Onder de naam Jongeren Op Gezond Gewicht, JOGG, ondersteunt het convenantbureau de komende vijf jaar gemeenten die samen met publieke en private partijen bouwen aan een gezonde gemeente. JOGG is gebaseerd op het bewezen succesvolle Franse EPODE (Ensemble Prévenons l'Obésité Des Enfants, of "laten we samen overgewicht bij kinderen aanpakken"). Dit programma startte begin jaren '90 en heeft in verschillende EPODE-steden bijna een halvering van het aantal jongeren met overgewicht opgeleverd.

De ambitie van de ambassadeur van JOGG, Paul Rosenmöller, is om dit succes in Nederland te overtreffen, zodat Nederland de gezondste jeugd van Europa heeft.

Voor wie is JOGG?

De JOGG-aanpak kenmerkt zich door een sterke trekker die alle lokale partijen laat samenwerken aan één gemeenschappelijk doel: een gezonde gemeente voor de jeugd. Het convenantbureau wil dat er in 2015 in Nederland minstens 75 van zulke JOGG-gemeenten zijn. Gemeenten die nu al zijn aangesloten zijn: Amsterdam, Zwolle, Rotterdam, Veghel, Utrecht, Den Haag, Tynaarlo, Borger-Odoorn, IJsselstijn, Delft, Leiden en Breda. Tevens is Drenthe aangesloten als JOGG-provincie.

Resultaten

In de eerste JOGG-gemeenten:

- Wordt intersectoraal samengewerkt in werkgroepen en stuurgroepen
- Worden al in een paar gemeenten lokale activiteiten onder de JOGG-paraplu uitgevoerd.
- Zijn lokale bedrijven actief; met meedenken over communicatieplannen, leveren van vrijwilligers en producten bij activiteiten, een bijdrage in financiën en meer.
- Zijn de landelijke JOGG partners actief; met o.a. interventies, marketing kennis, en communicatiekracht
- Wordt Sociale Marketing toegepast
- Is er een groeiend aantal fietspaden
- Gaan zes sportverenigingen hun sportkantines gezonder maken
- Wisselen gemeenten kennis en tips uit over de implementatie van de JOGG pijlers en over succesvolle acties/interventies

Gemeenten, lokale ondernemers en professionals die zich aansluiten bij de JOGG-beweging profileren zich als een gezonde organisatie! Het JOGG-bureau levert deze partijen ondersteuning bij de implementatie van de aanpak en werkt samen met publieke en private partijen om de JOGG-beweging groot te maken. JOGG sluit aan bij bestaande initiatieven en biedt:

- Advies en coaching rondom het creëren van bestuurlijk draagvlak
- Trainingen rond de JOGG-aanpak voor lokale betrokkenen en intervisie
- Informatie over succesvolle interventies/best practices
- Communicatiematerialen
- Handleidingen om de JOGG-aanpak toe te passen
- Wetenschappelijk onderzoek om de effecten te meten

Meer informatie en ondersteuning

Jongeren op Gezond Gewicht

a: Zeestraat 84, 2518 AD Den Haag

t: (070) 318 44 05

i: info@jongerenopgezondgewicht.nl

Netwerken in Beweging

Wat is Netwerken in beweging?

Netwerken in beweging is een cursus waarin de netwerkaanpak zowel theoretisch als praktisch wordt belicht. De cursus 'Netwerken in beweging' biedt handvatten, inzichten en concrete tools om effectief met netwerken aan de slag te gaan. Netwerken geven energie. Of juist niet? De cursus leert hoe netwerken optimaal kunnen worden ingezet om bewegen en sport en een gezonde leefstijl te stimuleren.

Voor wie is Netwerken in Beweging?

De cursus is bestemd voor mensen met een actieve rol in netwerken als initiatiefnemer of trekker, of als professioneel begeleider. Mensen die meer willen weten over hun rol als begeleider in het netwerk en die zich daarin willen professionaliseren.

Succes van Netwerken in Beweging

In 2010 en 2011 hebben ruim 100 professionals van GGD'en ROS (Regionale ondersteuningsstructuren) en Provinciale Sportraden de training gevolgd ter ondersteuning van de regionale samenwerking. De regionale netwerken ondersteunend bij de inzet van de beweegkuur en andere gecombineerde leefstijlinterventies en bij gemeenten die bijvoorbeeld deelnemen aan NASB en gezonde slagkracht.

Meer informatie en ondersteuning

Om professionals in het werkveld te ondersteunen bij het formeren en onderhouden van een netwerk geeft NISB een aantal cursussen 'Netwerken in Beweging' per jaar.

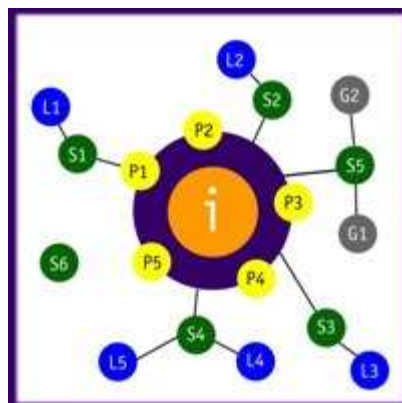
Daarnaast zijn in de aanpak ontwikkelde instrumenten en praktijkervaringen verzameld beschikbaar.

NISB Consult

t: (0318) 490900.

e: consult@nisb.nl

i: www.nisb.nl/projecten/volwassenen-senioren/netwerkaanpak/cursus-netwerken-in-beweging.html

De Gezonde School

Wat is de Gezonde School

Een Gezonde School is een school waar gezondheid integraal onderdeel uitmaakt van het schoolbeleid. Een Gezonde School verbetert de gezondheid van leerlingen. Basisscholen die hier structureel aan werken, kunnen het vignet Gezonde School aanvragen. Met dit vignet laten zij aan ouders zien, dat zij de gezondheid van kinderen van groot belang vinden. Gezondheidsbevordering maakt deel uit van de kerndoelen van het basisonderwijs. Maar er is meer: structurele aandacht voor gezondheid levert een aantoonbare bijdrage aan betere leerprestaties en een gezond pedagogisch klimaat. Een school die gezondheid een vaste plek in haar beleid geeft, kiest ook makkelijker uit de grote hoeveelheid gezondheidsinitiatieven die op het onderwijs afkomen. Lokale en regionale partners, zoals GGD'en helpen Gezonde Scholen bij hun keuze voor effectieve gezondheidsactiviteiten. Het vignet Gezonde School bestaat uit een basiscertificaat en acht themacertificaten. Ieder themacertificaat heeft betrekking op een bepaald onderwerp. Om het vignet Gezonde School te verkrijgen, voldoet uw school aan de norm van het basiscertificaat en aan de norm van minimaal één van de themacertificaten. U maakt zelf een keuze uit de themacertificaten. Zo laat u zien dat u extra aandacht heeft voor thema's die uw school belangrijk vindt.

Voor wie is de Gezonde School?

De Gezonde School methode kan zowel in het basisonderwijs, als voortgezet onderwijs als MBO onderwijs gebruikt worden. Voor basisscholen geldt dat wanneer uw aanvraag is gehonoreerd, uw school zich de komende drie schooljaren mag profileren als Gezonde School. U krijgt een certificaat en u mag gedurende drie jaar het logo 'Gezonde School' in uw communicatie gebruiken. Ook krijgt u een bordje om aan de gevel van de school te bevestigen. Verder wordt de naam van uw school gepubliceerd op de website www.gezondeschool.nl. Tijdens de drie geldigheidsjaren kunt u kosteloos extra themacertificaten behalen. De GGD'en en andere organisaties kunnen u daarbij helpen.

Meer informatie en ondersteuning

i: www.gezondeschool.nl.

Platform Sport, Bewegen en Onderwijs - Sport Lokaal Samen - VSG

Wat is het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs

Om uitvoering te geven aan het Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs, hebben de ministeries van VWS en OCW in maart 2009 het platform Sport, Bewegen en Onderwijs opgericht. Dit platform richt zich op het stimuleren van sport en beweging onder jongeren en heeft als doelstelling dat in 2012 minimaal 50% van de jongeren voldoet aan de beweegnorm. Dat is een stijging van 10% ten opzichte van 2005. Meer sport en bewegen is niet alleen belangrijk voor de gezondheid van jongeren, maar levert tevens een belangrijke bijdrage aan het bestrijden en voorkomen van overgewicht en schooluitval, en het bevorderen van schoolprestaties en talentontwikkeling.

Het platform wil deze doelstelling bereiken door de verbinding tussen sport en onderwijs te versterken. Intensievere samenwerking tussen scholen, sportclubs, naschoolse opvang en sportbuurtwerk moet meer sportieve activiteiten opleveren voor jongeren op en rond scholen en in de wijken. Uniek hierbij is dat sectoren op het gebied van sport, onderwijs, kinderopvang, jeugdwelzijnswerk en overheden op integrale wijze met elkaar samenwerken en daarbij worden ondersteund door onderzoeks- en kennisinstituten. Centraal in de aanpak van het platform staan 5 deelprojecten, waarvan Sport Lokaal Samen er een van is.

Wat is Sport Lokaal Samen?

‘**Sport Lokaal Samen**’ biedt ondersteuning om die samenwerking tussen sport en onderwijs binnen een gemeente structureel vorm te geven, te versterken en te ondersteunen. De belangen van de vele en verschillende partijen die betrokken zijn, variëren sterk. Elke lokale situatie is een andere. Het streven is tot 2012 binnen minimaal 40 gemeentes integratie van beleid en activiteiten op het gebied van sport, bewegen, onderwijs en eventueel ook welzijn te bewerkstelligen, waarbij de activiteiten structureel zijn en het beleid bestuurlijk verankerd is bij de kernpartners.

Voor wie is Sport lokaal Samen?

De doelgroep waar ‘**Sport Lokaal Samen**’ zich op richt, wordt gevormd door lokale kernpartners: gemeente, sportaanbieders, schoolbesturen en scholen voor primair, voortgezet en mbo-onderwijs. Binnen het project ‘**Sport Lokaal Samen**’ ligt het zwaartepunt op samenwerking bij scholen, instellingen en in wijken waar de achterstanden en knelpunten op het gebied van sport en bewegen, overgewicht en schooluitval het grootst zijn. Met de gemeente als belangrijke katalysator en regisseur bij lokale netwerkvorming en als belangrijke taak de partners betrokken en enthousiast te houden.

Meer informatie en ondersteuning

De projectgroep ‘**Sport Lokaal Samen**’ heeft een handreiking samengesteld die kernpartners (gemeente, onderwijsinstelling of sportvereniging) kunnen hanteren bij het opzetten en onderhouden van lokale netwerken sport en bewegen, rond scholen en in buurten. Deze website **Sport Lokaal Samen** vormt de digitale versie van de handreiking. Naast deze website kan een gemeente ook in aanmerking komen voor ondersteuning in de vorm van uren inzet van een adviseur.

e: t.baur@sportengemeenten.nl

i: www.sportlokaalsamen.nl

Leidraad Sport en bewegen op school - NISB

Wat is de leidraad Sport en bewegen op school?

De leidraad Sport en bewegen op school is een verzameling ideeën, instrumenten en verschillende vormen van aanpak over sport en bewegen op school in een matrix op een website, waardoor inzichten en ervaringen die binnen (lokale) projecten zijn verworven breder beschikbaar inzetbaar worden. In de leidraad wordt onderscheid gemaakt tussen twee werkwijzen. Aan de ene kant staat de aanpak die gericht is op algemene sportstimulering. Die aanpak heeft als doel om aan de leerlingen voldoende sportaanbod te doen. Daarnaast is er de aanpak die zich specifiek richt op leerlingen, die ondanks die reguliere sportstimulering, onvoldoende bewegen. Voor die groep leerlingen is er 'motiverende gespreksvoering'.

De 'Leidraad sport en bewegen op school' is een aanpak op maat; het is geen nieuw project. Hierdoor is de 'Leidraad sport en bewegen op school' goed te combineren met bestaande (lokale) initiatieven en projecten op gebied van sport, beweging en gezondheid. De Leidraad is nooit helemaal af. Op de werkvloer, in de gymzaal en in het veld is er zoveel beweging en zijn er zoveel waardevolle ontwikkelingen dat er regelmatig instrumenten en werkwijzen aan de leidraad toegevoegd worden. Daarmee blijft de leidraad een bewegelijk en actueel instrument.

Voor wie is de leidraad Sport en bewegen op school?

De Leidraad Sport en Bewegen op School is opgezet voor iedereen die zich bezig houdt met leerlingen, sport, en bewegen. De 'Leidraad Sport en Bewegen op School' is opgezet in de vorm van een matrix. Deze werkt als een kruisjesschema en richt zich op Sportstimulering Primair Onderwijs, Sportstimulering Voortgezet Onderwijs en "Individuele Aanpak".

Meer informatie en ondersteuning

NISB

t: (0318) 490900

i: www.leidraad.nisb.nl

4.3 Masterplan Effectief Actief: gevalideerde interventies leveren méér op!

Masterplan Effectief Actief is een traject dat wordt uitgevoerd door NISB, waarbij sport- en beweeginterventies in een database worden verzameld en verspreid. Uitgangspunt van deze database is een uitgebreide valideringssystematiek: alleen effectief bewezen interventies komen in aanmerking voor vermelding in het overzicht. Ook voorziet het plan in een verrijkingstraject, waarin deelnemende interventies de werkzaamheid, bruikbaarheid en/of bewijslast versterken.

De database met effectieve interventies zal ingezet worden in het kader van het programma “Sport en bewegen in de buurt”. Dit project wordt uitgevoerd met subsidie van het ministerie van VWS. In het Masterplan Effectief Actief wordt uitgegaan van nauwe samenwerking met onder andere NOC*NSF en VNG/VSG, Gehandicaptensport Nederland, Centrum Gezond Leven (CGL), MOVISIE en ZonMwen. Daarnaast schakelt NISB ook andere partijen in zoals TNO, W.J.H. Mulier Instituut, NIVEL, diverse universiteiten en hogescholen.

Masterplan Effectief Actief: waarom?

Gevalideerde interventies leveren méér op. Ze zijn theoretisch onderbouwd, hebben een procesevaluatie ondergaan, ze zijn doorontwikkeld, landelijk of lokaal geïmplementeerd of hebben een effectiviteitsonderzoek uitgevoerd.

De binnen de interventies opgedane praktijkkennis en onderzoeksresultaten zijn ook voor andere partijen interessant en toepasbaar. Ze worden dan ook door NISB samengevoegd in één toegankelijk overzicht. De in dit overzicht vermelde interventies zijn gevalideerd vanuit Masterplan Effectief Actief en hebben vaak al eerder, bijvoorbeeld binnen NASB of Effectiviteit Interventies, een doorontwikkelings- of effectiviteitstraject doorgelopen. Ook hebben verschillende organisaties reeds gewerkt met deze gevalideerde interventies.

Meer informatie:

NISB

t: (0318) 490900

